МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТАР!

СЕРДАЛО свет

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойи Грозненски городскойи комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 67 (2588) | КІиранди, 20 август, 1961 шу. | Мах 2 кеп.

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

Индустриальни методаш—ГІИШЛОШ ХЬАЛЪЕЧА

ЧоагІа тоалуш йоагІа вай республика, сихха цеГІаух экономика, Соахкарчул цикка лакхьеннай капитальни балхий объем. Городашка а юрташка а хьахулаш латт промышленни предприятеш, нах чубаха цІеношш, ишшта кхы а. Цхьабакъда, ГІИШЛОШ хьалъяра ГІулакх хІанз а дика вІашІехьдаьккхацаш. ІІадахача шерашца санна ухх шера а кхоачашъяьяц ГІИШЛОШ хьалъяра план. Ерригача республике 7 бетта йола план 90 процент мара кхоачашъяьяц.

КПСС XXII съезде новкъоста Н. С. Хрущева белгалдаьккхад:

«Халкъа боахама дерригача доакъошка оттаяь капитальни балхий план толамца кхоачашъяра, вай декхарийла да ГІИШЛОШ хьалъяра балхашта индустриализаци яр а ГІИШЛОШ хьалъеча балхех вай заводашка кийчдеча йоккха размер йолча элементехи узлехи зданеши сооруженеши хьалъяреи вІашагІйохкареи механизированни паточни процесс яр а ДІахо ІІадахьа».

Цу хьехамах пайда а эцаш, вай мехкарча дикагІча ГІИШЛОШ хьалъеча организацеша лика кхоачашду уж лоархІамера декхараш, прогрессивни методех ларттІа пайда а эцаш. Москве, Ленинграде, Киеве, Свердловске, ишшта Советски Союза кхыча городашка ГІИШЛОШ хьалъеча чоагІа пайда ец блокехи йоккхача панелехи.

Белгалдаккха деза вай республике цу тайпарча индустриальни методашца ГІИШЛОШ хьалъяр дакхха деззача тайпара вІашІехьдаьккха ца хилар. Соахкара шу долалуш хиннача ГІИШЛОШ хьалъерий активе дийцадар совнархоза системе блокехи панелехи ГІИШЛОШ хьалъеш ца хилар, хІаьта ишшта цхьадолча балхашта механизаци яь ца хилар. Цхьа шуи ах шуи даьннад дул тІехьарІа, бакъда хувцамаш кІезига хиннад. ГІИШЛОШ хьалъяреи ГІИШЛОНИЙ материалаш хьаяреи управлене (начальник нов. Смогликов, керттера инженер нов. Лиховол) хІанз е еззача тайпара йоакхо яц блокаш панелаши хьаяра ГІулакха.

Совнархоза предприятеша, «Чечингстройи» «Сельстройи» тресташа ворхІ бетта йола аьшкабетона изделеш арахецара планаш кхоачашъяьяц. Вешта аьлча, совнархоза КПП 78 процент, «Чечингстрой» треста аьшкабетона конструкцей заводо 77 проценти, «Сельстрой» треста аьшкабетона конструкцей заводо 56,5 проценти мара кхоачашъяьяц аьшкабетона изделеш арахецара план.

Силикальцитни изделеш хьаяр вІашІехьдаьккхача Таллинерча ГІИШЛОШ хьалъерий опыт Іомаьяр «Гипрогрознефта» инженераша 1954 шера. Уж изделеш хьаяра эшаш йола бедал — кварцеви ГІум вай республике шортта йолаш я. Цу пайданерча ГІулакхах пайда эцанзар совнархоза ГІИШЛОШ хьалъяреи ГІИШЛОНИЙ материалаш хьаяреи управлене. Бакъда кхыча дуккхача городашка силикатни блокаш хьаеш а шерра пайда эцаш а я. Цемент дукха эцаш цу тайнарча блокех хьадеча цІеношта, хІаьта жилплощада хІара квадратни метрага цІабода мах 30—40 сом кІезигаГІа а кул.

1961 шера совнархозо лаьрхІадар йоккха фазмераш йолча деталех тайп-тайпара ГІИШЛОШ хьалъе, цу балхашка 1.160 эзар сом ДІа а дохийташ.

Совнархозеи цунна караруа предприятей кулгалхошеи ларттІа тІахьожам бан шоай соцамаш кхоачашдара.

ДІахо магийта йиш йолаш цаш из ГІулакх. Боахамашта доал деш, партийнии профсоюзнии организацеш, совнархоза кулгалхой, хІаьта ишшта ГІИШЛОШ хьалъяреи ГІИШЛОНИЙ материалаш хьаяреи управлене кулгалхой декхарийла ба промышленнии гражданскии ГІИШЛОШ хьалъяра новкъарло мел ерашца лира къовсам лоаттабе. Хабараш дийца ца а Іеш, ларттІа пайда эца беза вай мехкарча ГІИШЛОШ хьалъерийи монтажникийи дикагІча опытах.

Дуккха промышленнии гражданскии ГІИШЛОШ я вай республике хьалъеш ухх семилетках. Царна кхъе я Наьсарера электрифицированни инструментай завод. Гудермесера медицински инструментай завод, Грозненра электроизмерительни приборий завод, ишшта кхыяраш.

Уж доккхий балхаш толамца чакхдахара мел эшар долаш да. Инженераш, техникаш, мастераш-строителаш декхарийла ба балха тІехь хьалхле яха, моттигерча бедалах — кварцеви ГІумарах, шлакех, гипсах, кІирах прогрессивни материалаш хьаяра бизза пайда эца. Бе беззача тайпара лоархІам бе беза хьалха латтарий опыта а цар предложеней а, чехкка ІІадаха деза аьшкабетона конструкцеши изделеши хьаеча предприятей балхацара кхоачамбоацараш. Йоккхий блокаш, пений панелаш, йовкъаш, кхыйола деталаш хьаяр вІашІехьдаккхар—из да тІехьатетта йиш йоаца цекхар. Цу ГІулакхах тийша да чехкка ГІИШЛОШ хьалъяр, семилетка кхоалагІча шера план толамца кхоачашъяр.

КПСС XXII съезда сийна тІаийца социалистически декхараш сийленца кхоачашдара шоай хьаькъал а хьинар а тІадерзаде деза ГІИШЛОШ хьалъечеи ГІИШЛОНИЙ материалаш хьаечеи предприятей болхлоша. Цу яхьа доал деш а из кхоачашъерий хьалхарча мутІарашца а хила еза партийнии, советскии, профсоюзнии организацеш.

Къонача хьажкІаш лелаерий штаб

Парте XXII-ча съезда хозача совгІаташца накъа болх Наьсарен района комсомольцаши кагирхойи. Шоаш лелаеча 3070 тектар хулача хьажкІий кхашкара хІара гектара тІара 60 центнер хьажкІаш —ишшта да района къонача хьажкІаш лелаераша денна дош. Из дош кхоачашхургхилара тешам лу листта а лакха а латтача хьажкІаша.

Район 13 комсомольско-кагирхой звено я. хІаране 200—300 гектарага кхаччалца яхаш а леладен. Царех кхо звено Ерриг-российски яхье лакъа лоацаш я. Уж я «Назарановский» совхоза Альти-Юртарча отделенера Мальсагов Османа звено, Яндреча отделенера Чариев Махьмада звено, хІаьта «Октября 40 шу» яхача совхоза Долакха-Юртарча отделенера Даурбеков Яхьяй звено.

ХьажкІаш кхее дикагІеи кердагІеи йола говзал Іомаяра а из ДІайоаржаяра а ухх шера ВЛКСМ Наьсарен райкоме вІашагІеллаяр къонача хьажкІаш лелаерхой штаб. Штабе чубоагІа района дикагІа бола къона хьажкІаш лелараш. Уж ба Мальсагов Осман, Долгиев Ахьмад, Кодзоев Савар-бик, дуккха кхыбараш а. ДикагІа йола говзал йоаржаеш къаьстта дукха къахьег Мальсагов Османа.

ХІанз хьажкІашта ешаш мел дола ГІулакх даь даьнначул тІехьагІа къонача хьажкІаш лелаерий штаб кхачаш латта а, чуэцаргйола а хьажкІаш лораелга вІашагІдоллаш я.

Съезда дика совгІаташ дала лаьрхІа ба районера къона хьажкІаш лелаераш.

И. ЧУНИХИН,
комсомола Наьсарен райкома секретарь.

ХІАРА ГЕКТАРА ТІАРА 130 ЦЕНТНЕР

ТІаийца социалистически декхараш кхоачашдеш, доккхий къахьегама толамаш доахаш хьабоагІа Советски районерча Кирова цІерахча колхоза къахьегамхой. Къаьстта дика балхаш даьх коартолаштта ГІулакх деш йолча звеношта. Цар лаьрхІадар 100 гектарах хІаране тІара 90 центнер йолаш коартолаш кхее. Бакъда, хІанззе а гучадоал цар гектара тІара 110—115 центнерал кІезигаГІа уж йоахарг ца хилар. Белгалваккха везаш ва цу колхоза коартолаш лелаеча звено звеньеврй коммунист Чупалаев Іалаудин. Цун звенос лаьрхІадар 10 гектарах хІаране тІара 120—130 центнер коартолий чуэца. Уж декхараш кхоачашде вІашІехьдаьннад цар. Чупалаева звенол тІехьа ца юсаш дика къахьегаш я цига Исаева Зайнапеи Сулейманова Маканеи звенош.

Советски Союза Коммунистически парте Программан Уставеи проекташша деган къаьстта ІІоздаьхар цар. Вай вахар сийрда хургдола наькъаш да Программа тІа белгалдаьхараш, яхаш дувц шоайла колхозникаша. ТІаийца декхараш кхоачашдара шоай низ а хьинар а ца кходеш къахьег цар.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

15 дийнахьа чуэцаргья еррига хьажкІаш

КПСС XXII-ча съезда сийна шоаш тІаийца социалистически декхараш кхоачашде чоагІа къа а хьийга 140 гектара тІа дика хьажкІаш хьалкхеяьй Первомайски района А. Шерипова цІерагІча колхоза коллективо. ХІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 50 центнер хьажкІаш яргхиларах а цунца тхой социалистически декхараш кхоачашдертхиларах а тешаш да тхо, йоах колхозерча къахьегамхоша. Пуров Зайниддина хьалхле лелаеча звенос дош деннад ше болх беча 30 гектара хІаране тІара 55 центнерал кІезигаГІа йоацаш хьажкІаш чуя.

Цул совгІа колхоза кулгалхоша лерхІ, паччахьалкхенна хьажкІаш дІаялара план тІехкхоачашъяра, силоса цІайийнача 89 гектар хьажкІех дикагІа йола 25 гектар ялатийна чуэца.

Колхозникаша, звенойи бригадаи кулгалхоша лага а боалаш хьажкІаш чуэцара план оттаяь колхоза правлене. Цу ялано лерхІ 15 дийнахьа еррига хьажкІаш чуийца яха а цун уж паччахьалкхенна ДІаялара план тІехкхоачашъе а.

Цу ГІулакха хьажкІий участкаш звеношта ДІанийсъяьй, 150 тускар даьд. ХьажкІаш чуэцаш болх беча наха салоГІа а бийсаш яха а моттигаш кийчъяьй. Хьаяьха хьажкІаш оза кхай тІа доккха тараз оттацаьд. Уж паччахьалкхен пункташка а колхоза складашка а ДІакхахьа 7 автомашин кийчъяьй, 12 фуртона заказ а даь царех йожа 24 говр къоастаяьй.

ХьажкІаш лораяра цига дикагІа, тешачегІа бола колхозникаш хьожабаьб.

Адамаш ираз долаш дахартдола коммунизм хьалъе парте оттаяь Программа чоагІъергйола КПСС XXII-гІа съезд хьаеллача денга еррига хьажкІаш чуийца яха а, паччахьалкхенна хьажкІаш ДІаялара план тІехкхоачашъе а дош деннад колхоза коллективо.

Д. ЭСТЕМИРОВ.

В. ЖАРИНОВА сурт. — ТАСС фотохроника.

Коми АССР 40 шу дизарга

КОМЕ АВТОНОМНИ СОВЕТСКИ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ РЕСПУБЛИКА

1921 шера 22 августе ВЦИК-а декретах хьайир Коме Автономни Область, 1936 шера Коме Автономни Советски Социалистически Республика йир цох. ДІаяхача хана Коме къахьегамхой, Россе йистошка даьха къамий кхыдола халкъаш а санна, политически нийсхо йоацаш, экономически культурнии тІехьабиса бар. Советски Іаьдал латтача шерашка халданза ленински къамий политика лоаттаяр бахьан долаш Коме республика Іалъамате боккха исторически никъ баьб. Коммунистически партеи Советски правительствеи хьалхленца, эрсий халкъа а СССР-а кхыча халкъаша а вежарашха новкъостал деш Коме къахьегамхоша боахамеи культуреи гІишлош хьалъеча, республика лаьттах доахка рузкъаш каралерзадеча доккхий толамаш даьхад. Коме АССР-е йиллай-низ бола кІора база — Печорски кІора бассейн, хьахиннад промышленноста хьун, дахчан хІамаш ю, мехкдаьтта, энергетически, кхыдола а доакъош. Мехка доагора — энергетическии хьуни промышленни йоккха район а хинна ІІаэттай республика. Хьахулаш латт промышленноста керда доакъоши производства керда тайпаши — каьхат, картон, целлюлоза ю, спирт доккха, кхыдар ду производство. Доазув доацаш йоккхача, хьалха цхьаккха хІамз ца хиннача тундра аренашкеи нах геттара кІезига бахача, баьдеча моттигашкеи хьахиннай городаш, итташ йола болхлой поселкаш, даьхад машиннаькъаш, урагІъяхай шахтай копраш, заводий турбаш. Миллионаш тоннаш кІор, междаьтта, ГІулакхага йода хьу, херх хьекха материалаш халкъа боахама лу Коме АССР-о. Партеи правительствап оттаяь декхараш кхоачашдеш, Коме АССР-о юрта боахама укх тІехьарча хана лоархІам боллаш дукхагІа йоах лаьттанцареи хьайбаехи йоаха продукташ. Дешар ца ховлга ДІадаькхад республике. Революци хилалехьа шоай йоазув ца хиннача коме халкъо ший наьна меттала еш даьхени доазол дехьарчеи литература дикагІа йола произведенеш. ЧоагІа дегІаденад литература, искусство, халкъа дешар, унахІЦено лораелга. Ерригача республике массанахьа а школаш, библиотекаш, кинотеатраш, клубаш, культура дворецаш я. Къама интеллигенце кадраш хьахиннай. Коммунистически парте XXII-ча съезда даха мадоагІара накъа даха деррига халкъо лаьцача яхьа юкъе керда къахьегама толамаш а доахаш накъа болх Коме АССР-а къахьегамхой шоай республика 40 шу дизарга.

Юбилей тІакхоачаш

СЫКТЫВКАР, 17 авг. уст. (ТАСС). Дезача цІейна кийчъеннай Коме Республика городаши юрташи. Республика къахьегамхоша дезду Коме автономе шовзтиъа шу дизар.

Шоай къама дезача цІейна баха мабоагІара накъа баха кийчлу шахтераш, хьу кийчъераш, геологоразведчикаш, колхозхой, саьрч леладераш, Шоай низаца ухх деношка предприятена генерални реконструкци яь баьлар полярни юххерча Инта цхьоалагІча шахта горнянаш. ХІанз цар хьалха боаннхаш хинначул 1,5-зза дукхагІа кІор боаннхарга. Тахан «Интауголь» яхача комбинатера ДІаяхийтар заданел совгІа баьккхача кІора шовзтиъе цхьоалагІа эшелон. Печорски кІора бассейна нхаь шахто август беттарча планал совгІа кІор лу.

Ухта яха къилбаседа мехкдаьттахой город ераша керттерча дакъе яь йистеньккхай 65 километр йІаьха йола Тэбук-Ухта яха нефтепровод.

Ткъо эзар совгІа агитатор, пропагандист, лектор, докладчик ва ухх деношка беседаш еш, докладаши лекцеши ешаш. Цар дувц ленински къамий политика котъяларах, Гьянарча Къилбаседе хиннача Іалъамате донихийча социалистически хувцамех, Советски Іаьдал латтача шовзтиъа шера Коме АССР-а экономикеи культуреи дегІайоалаеш даьхача толамех, коме халкъа эрсий халкъаца а вай дукхача къамех латтача паччахьалкхен кхыча халкъашца а лоаттадеча доттагІленах.

Республика столице Сыктывкаре кхаьчаб Коме АССР-а Лакхехьарча Совета юбилейни сессе баьхка депутаташи хьаьшийи.

Юбилейни сессе я Мордовски, Удмуртски, кхыча автономни республикай, областий, къамий округий делегацеш.

КОТЪЮВЛАШ ХЬАЙОАГІА МАРКСИЗМА-ЛЕНИНИЗМА БАЙРАКХ

ХІанзара зама марксизма-ленинизма идеяш котъяьнна зама я. Цу идеяй байракха кІел керда вахар цулл социалистически лагера мехкий халкъаша, дегІа а боагІа, чоагІ а лу дунен халкъий коммунистически болхлойи болам. Марксизмо-ленинизмо халкъашта сийрдабоах кортамукъаленга, машарга, прогрессага бода никъ.

Марксистско-ленински хьехама шийна нах тІаувзаш бола низ латт цо дерригача дунен тІарча къахьегамхой вахара хьашташ, царна дага доалларан, уж тІакхача ГІертараш дувцаш а чоагІдеш а хиларах. Коммунистически болхлойи партеша шоаш беча практически теоретически балха тІехь общество дегІаахара кердача хІамай ларда тІа техке чоагІъю марксизм-ленинизм.

Марксизм-ленинизм дегІайоалаяреи техка чоагІъяьяреи образец я Советски Союза Коммунистически парте араяькхай КПСС XXII-гІа съезд хьажа оттаяь Программа проект.

Цу Іалъамате дикача докумнта тІа техка чоагІъяьй социализм хьалъяра этгара а йІаьхегІа йола практика, дерригача дунен тІарча революционни болама опыта доархІам баьб. Вай парте коллективни уйла шийна чу а йиъа, марксистски-ленински Іилма ганза юкъе доагІа Іалъамате доккха дакъа ДІа Программа проект. Цу тІа оттаяь СССР-е коммунизм хьалъяра кертера цекхараши эталаши, хІаннара дуне дегІаахара кІоаргта Іилман тохкам баьб, хьахьекхад социализмаи капитализмаи низий боарамаш, болхлой революционни боламеи Азе, Африка, Латински Америка къам-мукъадаккхара къовсамеи керттера ГІулакхаш къоастадаьд.

Къаьстта доккха доархІам ба социалистически общество хьалъеши социализм хьалъяр Іилма опытаца тохкаши советски халкъо баьча наькъа Программа проекта тІа еннача характеристика. «Программа проект Іомаеш хІара советски сага, къаьстта къьнагІа барашта, дагахьа хьалхашна оттуках тІеххьарча итташ шерашна советски халкъо баь никъ,— йоах Н. С. Хрущева. — Хьалха экономически культурнии хьакъехьа тІехьабиса мохк хинначара вай Даьхе халкъа лоІамахи къахьегамахи эггара хьалха сийлахь-доккха дага доалачунга — коммунизмага бода никъ булла, низ бола социалистически паччахьалкхе а хинна ДІаэттай».

Программа проекта тІа социализма дунен система дегІаахара закономерностий кІоаргта тохкам баьб, хІара мехка къама этгара тІехдолча хьашташа маяххара болча социалистически доттагІленех мехкий дхьоагІон кертера доархІам бедгалбаькхаб. Дунен цаІ йолча система чухь социалистически мехкаш дегІаахаро царга торо хулийт социализм хьалъяра халоацъе, исторически цхьан заман чухь дукха хьалха-тІехьа доацаш уж коммунизмага довлара перспектива хьаелл.

Программа проекто тохкамца чоагІбу коммунизмах — дерригача адамий сийрдача кхоаненах бола марксистски-ленински хьехам. Марксистски литература тІа духхьашка кІоаргта йоашх общественни вахар вІашІехьдоаккха лакхехьара форма йола коммунизм, хьалхох коммунизма материально-технически база йиллара а, социалистически производственни ГІулакхаш коммунистически хургдолаш хувцара а, коммунистически идейностьи коммунистически нравственноста толашагІа йола принципаши йоахкаш вола керда саг хьалххевара а наькъаш.

Историе сийлахь-доккхий наькъаш белгал а деш, парте шиъ Программа тІа тучдоах советски общества коммунизмага хьош болча наькъа экономически, политически, идеологически хьалаш. Вайна ухказа корабоагІа социализм йиззаи шеко йоацаш котъялга Іалашдаьча, пролетариата диктатура исторически доархІам, вай мохк шерра коммунизм хьалъе болабалар, социалистически общества къахьегамхой дерригача халкъа организаци а хинна ДІаэттача Советски паччахьалкхен характеристика. Проекта тІа къоастадаьд хулаш-хулаш социалистически паччахьалкхенах ше-шийна доал деш йола коммунистически общество хьахилара хьалаш.

Іалъамате боккха доархІам болаш да цу документа тІа белгалдаьха массане юкъарча машара тІехьарча, тІом хьалхьебеча империалистически ГІозаршта духьаларча, тайп-тайпара социальни системаш йола паччахьалкхенаш машаре яхара тІехьарча къовсама декхараш. Советски Союза ТІема Низаши обороноспособностьи чоагІъяьнза яргъяь, аьннад Программа проекта тІа. Империалистически латергахьара тІема яхерам болча хана, массане а дерригача герз Іодилалйа советски Даьхенна кулг тІакховздаьча моллагІча а моастагІчоз из визза эшаверговлаш меттахьа хІама тохалургйолча боарамах доаттабанза баргбаш Советски паччахьалкхен оборонни низ.

Программа проекта тІа массе оагІорахьа хьахьекхаб шерра коммунизм хьалъеча хана лакхлуш бола парте доархІам. Социализм котъяларахи советски общества цхьоагІо чоагІъяьларахи болхлой класса Коммунистически парти дерригача халкъа парти а хинна ДІаэттай, общества вахара дерригача оагІонашка ший йола влияни шеръяьй. Ленински парте хьалхле лелаярах латт коммунизм хьалъяра тІехьа доаттабеча къовсаме советски халкъа йоахача сийлен коталонах бола тешам.

Творчески марксизма-ленинизма сийлахь-доккхача документо коммунистаШкеи берригача къахьегамхошкеи кІоаргта кхетаяйт ший кертера чулоацам капитализмагара коммунизмага вахара бола хІанзара зама. Капитализм империалистически дегІаахарах Ленина тучаяьхача закономерностий доархІам а баь, керда хьадьраш тохкамца чоагІ а дан. Программа проекто доархІам болла выводаш ю капиталистически система юкъарча кризиса кхоалагІча этапах, хьахьувкх дунен империалистически система кІоаргтачеи прачеи вІашцухьаленаша юаш хилар. Къахьегамаи капиталаи юкъера антогонизм, халкъаштеи монополештеи юкъера вІашцухьаленаш, колониальни система йохар, империалистически мехкашта юкъера вІашцухьаленаш, къамий къонача паччахьалкхенаштеи къьнарча колонизаторски паччахьалкхенаштеи юкъера вІашцухьаленаш, этгара кертера — дунен социализм чоагІа дегІайоалаеш хилар — цу дерригенеша кІалхара буха а йоахаш йохаю империализм, мелъю, хІалак ю иэ.

ХІанзарча заман юкъаметте латт дунен халкъий болхлой класси цо хьаяь социализма дунен системеи. Империализманеи болхлой классана юкъе цунна новкъостал дераштеи доаттабанза баргбаш Советски паччахьалкхен кхоаненах бола марксистски-ленински хьехам. Марксистски литература тІа духхьашка кІоаргта йоашх общественни вахар вІашІехьдоаккха лакхехьара форма йола коммунизм, хьалхох коммунизма материально-технически база йиллара а, социалистически производственни ГІулакхаш коммунистически хургдолаш хувцара а, коммунистически идейностьи коммунистически нравственноста толашагІа йола принципаши йоахкаш вола керда саг хьалххевара а наькъаш.

Историе сийлахь-доккхий наькъаш белгал а деш, парте шиъ Программа тІа тучдоах советски общества коммунизмага хьош болча наькъа экономически, политически, идеологически хьалаш. Вайна ухказа корабоагІа социализм йиззаи шеко йоацаш котъялга Іалашдаьча, пролетариата диктатура исторически доархІам, вай мохк шерра коммунизм хьалъе болабалар, социалистически общества къахьегамхой дерригача халкъа организаци а хинна ДІаэттача Советски паччахьалкхен характеристика. Проекта тІа къоастадаьд хулаш-хулаш социалистически паччахьалкхенах ше-шийна доал деш йола коммунистически общество хьахилара хьалаш.

Іалъамате боккха доархІам болаш да цу документа тІа белгалдаьха массане юкъарча машара тІехьарча, тІом хьалхьебеча империалистически ГІозаршта духьаларча, тайп-тайпара социальни системаш йола паччахьалкхенаш машаре яхара тІехьарча къовсама декхараш. Советски Союза ТІема Низаши обороноспособностьи чоагІъяьнза яргъяь, аьннад Программа проекта тІа. Империалистически латергахьара тІема яхерам болча хана, массане а доргача герз Іодилалйа советски Даьхенна кулг тІакховздаьча моллагІча а моастагІчоз из визза эшаверговлаш меттахьа хІама тохалургйолча боарамах доаттабанза баргбаш Советски паччахьалкхен оборонни низ.

Программа проекта тІа массе оагІорахьа хьахьекхаб шерра коммунизм хьалъеча хана лакхлуш бола парте доархІам. Социализм котъяларахи советски общества цхьоагІо чоагІъяьларахи болхлой класса Коммунистически парти дерригача халкъа парти а хинна ДІаэттай, общества вахара дерригача оагІонашка ший йола влияни шеръяьй. Ленински парте хьалхле лелаярах латт коммунизм хьалъяра тІехьа доаттабеча къовсаме советски халкъа йоахача сийлен коталонах бола тешам.

Творчески марксизма-ленинизма сийлахь-доккхача документо коммунистаШкеи берригача къахьегамхошкеи кІоаргта кхетаяйт ший кертера чулоацам капитализмагара коммунизмага вахара бола хІанзара зама. Капитализм империалистически дегІаахарах Ленина тучаяьхача закономерностий доархІам а баь, керда хьадьраш тохкамца чоагІ а дан. Программа проекто доархІам болла выводаш ю капиталистически система юкъарча кризиса кхоалагІча этапах, хьахьувкх дунен империалистически система кІоаргтачеи прачеи вІашцухьаленаша юаш хилар. Къахьегамаи капиталаи юкъера антогонизм, халкъаштеи монополештеи юкъера вІашцухьаленаш, колониальни система йохар, империалистически мехкашта юкъера вІашцухьаленаш, къамий къонача паччахьалкхенаштеи къьнарча колонизаторски паччахьалкхенаштеи юкъера вІашцухьаленаш, этгара кертера — дунен социализм чоагІа дегІайоалаеш хилар — цу дерригенеша кІалхара буха а йоахаш йохаю империализм, мелъю, хІалак ю иэ.

ХІанзарча заман юкъаметте латт дунен халкъий болхлой класси цо хьаяь социализма дунен системеи. Империализманеи болхлой классана юкъе цунна новкъостал дераштеи доаттабанза баргбаш Советски паччахьалкхен кхоаненах бола марксистски-ленински хьехам. Марксистски литература тІа духхьашка кІоаргта йоашх общественни вахар вІашІехьдоаккха лакхехьара форма йола коммунизм, хьалхох коммунизма материально-технически база йиллара а, социалистически производственни ГІулакхаш коммунистически хургдолаш хувцара а, коммунистически идейностьи коммунистически нравственноста толашагІа йола принципаши йоахкаш вола керда саг хьалххевара а наькъаш.

Историе сийлахь-доккхий наькъаш белгал а деш, парте шиъ Программа тІа тучдоах советски общества коммунизмага хьош болча наькъа экономически, политически, идеологически хьалаш. Вайна ухказа корабоагІа социализм йиззаи шеко йоацаш котъялга Іалашдаьча, пролетариата диктатура исторически доархІам, вай идеяш оттае могаш яц буржуази. Шудухьа кхы а чоагІагІа гуччахьа аьл-дитт дувц цо социалистически строяхь, хардцахьа ювц коммунистически партей политика, цар це дага лаьцар, марксистско-ленински хьехам. Коммунизмана духьала ду ше, яхаш дикагІа а революционни а мел долчоа тІакхув империалистически реакци, къахьегамхой мутІараш доходе гІерт, къовсам лоаттабе бола болхлой класса лоІам бохабе гІерт. Империалистически буржуазе идеологически къовсам эггара хьалха ший ерригача иралца болхлой класеаеи дун марксистско-ленински партештеи духьал берзабаь ба. Буржуазни влияни болхлой класса еш я болхлой болама чура социал-демократизми коммунистически болама чура ревизионизми.

Марксизма-ленинизма революционни дог дохаде, болхлой класса къахьегама халкъа социализма гІулакхах бола тешам боабе гІертача теоретица, реформизмаца, ревизионизмаца машар хургбоацаш лоаттабеча къовсаме дегІа а боагІа, чоагІ а лу коммунистически болам. Коммунистически партеша ДІахьекхад болхлой класса сийлахь-йоккхий идеалаш лораеи хьехеи магарал совгІа, уж практике кхоачашъе а шоаш могаргдолаш хилар. Дуне революционни новкъа эргадаккха лоаттабеча къовсаме коммунистий денал дола, эшаргйоаца байракх я марксизм-ленинизм.

КПСС кердача Программа идеяша лохартба дика дог мел долча берригача наьха халкъаген дегаеи бода ниъкъ. Цу документа тІа кхайкаяь коммунизма принципаш деррига дунен тІарча мехкашкарча тІа-тІа дукхагІа наьха кхетама чу ювш. Коммунизмо нах мукъабоах социальни нийсхо ца хиларах, эксплуататоех, тІема кхерамах, халкъашта Машар, Къахьегам, ПартІато, Нийсхо, Ираз кхайкаду.

(16 августера «Правда» передовой)

Шера тІаийца декхараш—10 бетта

Совхозе аз доярКалла болх бу диъ шу даьннад. Эггара хьалха чоагІа хала дар сона из болх бе. Доахан соца хьаІема дацар, цунга хьежжа кІезига лора цар шура а. Докхха новкъостал дир сона дукхача хана денз цига болх беча къаьнача доярКаша. Цар Іомайир со доаханна гІулакх де, доахан детташ йолча агрегатаца болх бе. Сога лелабе хьабелар 20 етт. Царна юкъе кІезига шура луш дола доахан а дар. Цудухьа чоагІа къахьега дийзар са. КІезига шура луча доаханна дукхагІа доакъар телар аз, хІаьта дийнахьа 4-зза детта а деттар.

Ишшта гІулакх а деш аз сай болх дІаболабича хІара денна дукхагІа шура яккха вІашІехьдаьлар са.

КПСС XXII-ча съезда сийна лакхара социлистически декхараш тІа а ийца, хьинаре къахьегаш ба тха совхоза шурий-товарни ферма доярКаш. Аз дош деннад семилетка кхоалагІча шера хІара Іаттагара 2600 килограмм шура яккха. 1961 шу доладелча денз айса гІулакх деча хІара Іаттагара 2.100 килограммал совгІа шура яьккхай аз.

Съезда сийна тха ферма коллективо дош деннад шура яккхара шера йола план 1-ча декабре кхоачашъе, хІаьта цхьаболча доярКаша 17-ча октябре. Аз лаьрхІад тІаийца социалистически декхараш 10 бетта кхоачашде.

Тха ферме болх беш тайп-тайпарча къаман болхлой ба. Цхьа барт болаш, безаме къахьег цар массане а. Цудухьа торо хул царга доккхий къахьегама толамаш даха.

ОСМАЕВА Маржан,
№ 15 йолча Грозненски шурий совхоза доярка.

КПСС УСТАВА ПРОЕКТ ФРАНЦУЗСКИ МЕТТАЛА

ПАРИЖ, 17 август, (ТАСС). Париже кІирагІа цкъа арадувлача «Франс нувель» яхача газето араяькхай Советски Союза Коммунистически парте кердача Устава проекта еррига текст.

РЕСПУБЛИКА ПРОМЫШЛЕННОСТЬ ШИН СЪЕЗДА ЮКЪЕРЧА ХАНА

Семилетка хьалхарча шерий балха итогаш ергйола, вай мохк коммунизма лакхехьарча фазага дIахо бахара Программни гIулакхаш оттапергдола КПСС XXII-гIа съезд хила кхаь беттал кIезигагIа ха йисай.

Дерригача советски халкъаца цхьана дукха езача парте съезда чакъа болх Нохч-ГIалгIайчен промышленность болхлой а. Семилетка сийлахь-йоккха планаш ханал хьалха кхоачашъе дерригача халкъо лаьцача социалистически яхье баьнначу республика промышленноста болхлоша лоархIам боллаш тIехкхоачашъо паччахьалкхен планаш, чехкача темпашца, семилетка заданел лоархIам боллаш дукхагIа арахец промышленни продукци.

Республике шерра яьржай дикагIа йола техникеи технологии кхы а чехкагIа, шерагIа юкъейоалаяра, производственни процессашта механизации автоматизации яра, кхаенначу оборудованена реконструкци, интенсификаци, модернизаци яра тIехьа лоаттаю социалистически яхь. Цу ларда тIа семилетка йистейоалаш хила беза планах оттабаь производства боарам 1964 шера бакхара тIехьа лоаттаю социалистически яхь. Дукха езача парте Программо — коммунизм хьалъяра программо къаьстта лакха айдаьд болхлой творчески хьинари производственни энтузиазми.

Дог ураэтта, болхлоша, инженерно-технически болхлоша, Iилмахоша, тIулакхерча наха семилетка хьалхарча а шоллагIча а шерашка къахьегар бахьан долаш, валовой продукци арахецара планаш ханал хьалха кхоачашъяьй, республика промышленносто планал совгIа итташ миллионаш сомаш мах бола продукци арахийцай.

Республика къахьегамхоша семилетка ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа шоаш кхо ца беш лоаттабеча къовсама итог я оттаяьча планал чехкагIча, йоккхагIча темпашца промышленность вайцига дегIайоагIаш хилар. 1959—1960 шерашка промышленни производство планах 19 процент мара лакхъяла па йоагIача 24 процент лакхъелар. 1961 шера хьалхарча ах шера промышленни производства план 104 процент кхоачашъяьй, тIахчеташ йола продукци соахка цу хана хинначул 11 процент совгIа лакхъеннай.

Производства объем лакхъяларца тоаденнад промышленноста балха хьокхамаш а.

Къахьегама овсарле хьалхарча шин шера 10 процент лакхъеннай, хIаьта укх хьалхарча ах шера 4 процент, из хул планах оттаяьча заданел лоархIам боллаш дукхагIа.

Продукцера дIабода мах лохбара задани тIехкхоачашъяьй. ЛоархIам боллаш лакхъеннай накопленеш.

Промышленность дегIаахара кхы а йоккхагIа йола темпаш яхара керттерчарех цхьа хьал да социалистически экономика лардий ларда хинна а кIанз йолаш йола а еза йоккха индустри боахама кхыча доакъоел хьалхаювлаш дегIаахар. Вай республика промышленноста керттерча доакъоех да мехкдаьтта, химически, машинаш ю доакъош.

Мехкдаьтта промышленность

...ЦАХАДДАШ ДIАХЬОРГБА ДУКХАГIА МЕХКДАЬТТЕЙ ГАЗИ ЯККХАРА ЯИКЪ ХИМИЧЕСКИ ПРОИЗВОДСТВА БЕДАЛА ХЬИСАПЕ ЦАРЕХ ДУКХАГIА ПАЙДА А ЭЦАШ. МЕХКДАЬТТА ДАККХАРО ДИЗЗАЬ IАЛАШДЕ ДЕЗА ХАЛКЪА БОАХАМА ДЕРРИГА ЭШАРАШ.

(КПСС Программа проекта тIара).

Мехкдаьттеи гази чIоагIа дукхагIа яккха аьнна парте енна указанеш кхоачашъеш боккха болх баьб Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша. **1960 шера республике даьккхад 1958 шера даьккхачул 1,5-зза дукхагIа мехкдаьтта, хIаьта укх хьалхарча ах шера соахна цу ханачул 23 процент дукхагIа.** Мехкдаьтта иштта дукхагIа даккхар бахьан долаш мехкдаьтта чакхдоаккхача заводашта малхболера кхуьйа мехкдаьтта кIезигде йиш хилар, из бахьан долаш шера лаьрхIа ялх миллион сом гаргта кIезигье йиш хилар транспортни расходаш.

Республике мехкдаьтта чIоагIа дукхагIа даккха йиш хилар мехкдаьтта доалла керда, лакхерча мела тIоанашкара моттигаш гучаяхар а болх бе йолаялийтар а бахьан долаш (Iаьлий-Юрт, МагIалбик, Хаян-Корт).

Укх тIехьарча хана гучадаьннад локерча мела тIоанашка а промышленни мехкдаьтта хилар (Ачалхеначу, Заманкул). Вай республика мехкдаьтта промышленность шозлагIа юхахьаулаш латт.

Доташ долча кхоачамех бизза пайда баккха тIерташ даьхача толамаша дог ура а оттадаь Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша шоашта декхар тIаийцад диъ шера, вешта яьлча 1962 шера семилетка тIехьарча шера даккха аьнна планах оттадаь мехкдаьтта доаккхаргдолаш. Цар дIадоладаь из IалальмаТе дика патриотически гIулаках мотадир КПСС обкома бюрос.

Мехкдаьтта доаккхача промышленноста болхлоша шоай декхар сийленца кхоачашду. Семилетка хьалхарча шин шера план оттаяьча ханал 49 ди хьалхагIа йистеяькхар цар.

Мехкдаьтта къаьстта дукхагIа доаккх «Старогрознефта», «Малгобекнефта», «Оунжанефта» мехкдаьтта промыслови управленеи коллективаша.

1958 шера яьккхачул хIама ца эшпаш шозза дукхагIа йоакх газ. Укх хьалхарча ах шера 1960-ча хьалхарча ах шера яьккхачул 45 процентал дукхагIа газ яьккхай.

Химически промышленность

«Доккха мехкдаьтта» республике гучадалар бахьан долаш мехкдаьтта чакхдоаккхеи химически промышленность дегIаахара эша дика кIийленаш хьахиннай. Мехкдаьтта чакхдоаккхача болхлоша 1959 шерара а, хIаьта иштта 1960 шерара а паччахьалкхен планаш ханал хьалха кхоачашйир, планах йоагIачул дукхагIа бIаьш эзараш тоннаш мехкдаьтта сийрда продукташ а яьхар. Хьалхарча ах шера йоагIа план 104 процент кхоачашъяьй цар, соахка хинначул 12 процент лакх а еш.

Хьалха Нохч-ГIалгIайче вIалла ца хинна химически промышленность йоккхийча темпашца дегIаух вай республике. Семилетка шерашка шозза дукхагIа арахийцай химически продукци. Духхьал укх хьалхарча ах шера еррига промышленность хьайцача из 11 процент дегIаенай, хIаьта химически продукци 35 процент дукхагIа арахийцар.

Мехкдаьттан газах пайда эцара ларда тIа вайцига хIанз хьаду синтетически этилови спирт, фенол, ацетон, полиэтилен, кхыйола продукташ йоахаргIолча объектай комплекс яь йистейоалаш латт.

Мехкдаьтта химически синтеза эша бедала доккхий кхоачамаш хилар дола шерашка лоархIам а баь, республике хьалъе лерхI синтетически хьаьна кислоташ, синтетически каучук, автопокрышкаш, пластмасса, синтетически хьоасаш деш йола заводаш.

Полиэтилени полипропилени доаккха эггара а йоккхагIа йола производство Советски Союзе эггара хьалха хьаю г. Грозне. Укх гаргтарча хана Нохч-ГIалгIайче мехка эггара а йоккхагIа йолча химически центрех а хинна дIаоттаргья.

Машинаш ю промышленность

Еза-йоккхача индустре дог да машинаш ю промышленность. Из дегIайоалаеш доккхий балхаш ду. ЛоархIам боллаш лакхденнад болат доаккхилга, мехкдаьтта аппаратура, химически аппаратура, трактории прицепаш, запорни арматура елга.

«Красный молотн» «Трансмаши» яха заводаш эргаяьха тоаяро йиш лара лоархIам а баь, республике хьалъе лерхI синтетически хьаьна кислоташ, синтетически каучук, автопокрышкаш, пластмасса, синтетически хьоасаш деш йола заводаш.

Полиэтилени полипропилени доаккха эггара а йоккхагIа йола производство Советски Союзе эггара хьалха хьаю г. Грозне. Укх гаргтарча хана Нохч-ГIалгIайче мехка эггара а йоккхагIа йолча химически центрех а хинна дIаоттаргья.

Промышленность дегIайоалаеш уж толамаш даьхад хадданза технически прогресс яра, оборудованена реконструкции модернизации яра чотах продукци дукхагIа арахеца дерриг а технико-экономически пхоккамаш тоадара тIехьа областной партийни организаце хIара денна кховсам лоаттабар бахьан долаш.

КПСС ЦК июньскин (1959 шу) июльскин (1960 шу) Пленумаша дан соцамаш кхоачашдеш, областной партийни организаце белгалдаьхар технически прогресса керттера дешаш, уж кхоачашдара къахьегамхой оарцагIа а баьхар.

Технически прогресса дешаш шерра дийцар партийни актива собранешка, предприятей организацешка, Iилма а проектни а организацией юхьанцарча парторганизацешка. КПСС обкомо, парте горкомашен райкомашеи шоай керттера низ тIабохийт промышленноста технически боарам лакхбара, йолаш йолча оборудованеца продукци дукхагIа арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра.

Баьча-балха тIехь цхьадола толамаш даьхад Iилманнеи техниканеи карагIъяьнна керда говзалаш, механизацеи автоматизацеи средстваш промышленноста дерригача доакъошка юкъехкухьаш.

Масала, мехкдаьтта доаккхача промышленноста халача балхашта—скважинашта лаьтта кIалха а капитальни а ремонт еш деча балхашта механизаци яьй, кIоаргача насосашца болх бу скважинаш телеуправленега яьхай, прогрессивни технически процессаш — хий, фо, газ чудахийтарца искусственни хьисапе мехкдаьтта тIоанаш дохадара, тIоа гидравлически хьисапе бохабара метод юкъейоалаяьй.

Промыслашка юкъедоаладаьд штанговии турбайн пневматически дIоагIаш, трубоукладчикаш, кхыйола механизмаш.

ХIанз укх сахьата еррига хIама яц аьнна республика промыслашкара глубинно-насосни скважинай фонд телеуправленега яьккхай, из бахьан долаш лоархIам боллаш аттагIа да скважинашка хьажа, эксплуатационни къахьегама культура лакхъеннай. Скважинашка бийсанарча вахташкара мукъа а валийта, кхы а балхаш тIа вахийтав 200 совгIа саг.

ТIоа искусственни методаца бохабеш хилар бахьан долаш шин шереи ах шереи кхы тIа а цхьа миллион тонн мехкдаьтта даьккхад.

Ховш ма дий, бурув тохаш бу болх мехкдаьтта доаккхача промышленносте эггара а халагIчарех цаI хилар. Цудухьа боккха теркам бир дола балхаш. ГIорбаьнна цIи хезаь болхлой, бIарчча бригадаш я шекар доаккха завод хьалъеча къахьегаш.

Дика болх барца, заданеш массаза а тIехкхоачашъярца белгалъяьннай нов. Армана кулгалду изолировщикий бригада.

Хозача къахьегама совгIатаца накъа енай из бригада гIишлошъерий цIейна — дIабахача бетта план 159 процент кхоачашъяьй. Иштта, хьинасихденнад завод хьалъяь йистеякхха-ре къахьег нов. Армана бригадо укх бетта а. Шоаш мел бу болх тешамеи дикеи бу цар.

— ХIанз тхона хьалхашка латтача декхарех керттерадар да, — йоах гIишлошъераша,—шекар доаккха завод паччахьалкхено оттаяьча ханна болх бе йолаялийтар.

Дукха ха йисаяц Колхозное яхача юрта еш латтача заводо хьалхара тоннаш шекар арахеца.

СУРТА ТIА: нов. Армана изолировщикий бригада.

Текст М. МУСИЕВА.
А. ДЕНИЕВА сурт.

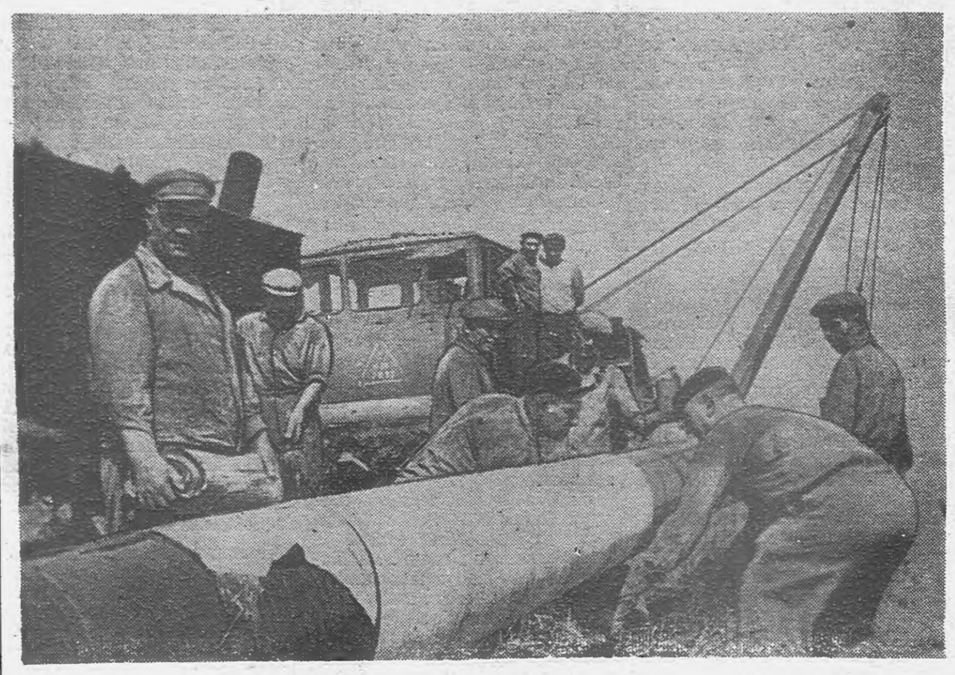

ДОККХАГIЧА ДЕКХАРЕХ ЦАI ДА ХИМИЧЕСКИ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ МАМОГГА ДЕГIАЙОАЛАЯР, ХАЛКЪА РУЗКЪАШ ДЕГIААХАРА ТОРО IАЛАЬМАТЕ ШЕРЪЯРА А, КЕРДА, ДУККХА ДИКАГIЕИ ДАРЕГIЕИ ЙОЛА ПРОИЗВОДСТВА СРЕДСТВАШИ ХАЛКЪА ЭША ХIАМАШИ АРАХЕЦАРА А ТОРО ШЕРЪЕШ ДОЛЧА ХIАНЗАРЧА ХАНАРЧА ДЕРРИГАЧА ДОАКЪОШКА БИЗЗАЬ ПАЙДА ЭЦИЛГА.

(КПСС Программа проекта тIара).

Кердадараш—балха юкъе

Промышленность дегIайоалаеш уж толамаш даьхад хадданза технически прогресс яра, оборудованена реконструкции модернизации яра чотах продукци дукхагIа арахеца дерриг а технико-экономически пхоккамаш тоадара тIехьа областной партийни организаце хIара денна кховсам лоаттабар бахьан долаш.

КПСС ЦК июньскин (1959 шу) июльскин (1960 шу) Пленумаша дан соцамаш кхоачашдеш, областной партийни организаце белгалдаьхар технически прогресса керттера дешаш, уж кхоачашдара къахьегамхой оарцагIа а баьхар.

Технически прогресса дешаш шерра дийцар партийни актива собранешка, предприятей организацешка, Iилма а проектни а организацией юхьанцарча парторганизацешка. КПСС обкомо, парте горкомашен райкомашеи шоай керттера низ тIабохийт промышленноста технически боарам лакхбара, йолаш йолча оборудованеца продукци дукхагIа арахецара, къахьегама овсарле лакхъяра.

Баьча-балха тIехь цхьадола толамаш даьхад Iилманнеи техниканеи карагIъяьнна керда говзалаш, механизацеи автоматизацеи средстваш промышленноста дерригача доакъошка юкъехкухьаш.

Масала, мехкдаьтта доаккхача промышленноста халача балхашта—скважинашта лаьтта кIалха а капитальни а ремонт еш деча балхашта механизаци яьй, кIоаргача насосашца болх бу скважинаш телеуправленега яьхай, прогрессивни технически процессаш — хий, фо, газ чудахийтарца искусственни хьисапе мехкдаьтта тIоанаш дохадара, тIоа гидравлически хьисапе бохабара метод юкъейоалаяьй.

Промыслашка юкъедоаладаьд штанговии турбайн пневматически дIоагIаш, трубоукладчикаш, кхыйола механизмаш.

ХIанз укх сахьата еррига хIама яц аьнна республика промыслашкара глубинно-насосни скважинай фонд телеуправленега яьккхай, из бахьан долаш лоархIам боллаш аттагIа да скважинашка хьажа, эксплуатационни къахьегама культура лакхъеннай. Скважинашка бийсанарча вахташкара мукъа а валийта, кхы а балхаш тIа вахийтав 200 совгIа саг.

ТIоа искусственни методаца бохабеш хилар бахьан долаш шин шереи ах шереи кхы тIа а цхьа миллион тонн мехкдаьтта даьккхад.

Ховш ма дий, бурув тохаш бу болх мехкдаьтта доаккхача промышленносте эггара а халагIчарех цаI хилар. Цудухьа боккха теркам бир дола балхаш. ГIорбаьнна цIи хезаь болхлой, бIарчча бригадаш я шекар доаккха завод хьалъеча къахьегаш.

Дика болх барца, заданеш массаза а тIехкхоачашъярца белгалъяьннай нов. Армана кулгалду изолировщикий бригада.

Хозача къахьегама совгIатаца накъа енай из бригада гIишлошъерий цIейна — дIабахача бетта план 159 процент кхоачашъяьй. Иштта, хьинасихденнад завод хьалъяь йистеякхха-ре къахьег нов. Армана бригадо укх бетта а. Шоаш мел бу болх тешамеи дикеи бу цар.

— ХIанз тхона хьалхашка латтача декхарех керттерадар да, — йоах гIишлошъераша,—шекар доаккха завод паччахьалкхено оттаяьча ханна болх бе йолаялийтар.

Дукха ха йисаяц Колхозное яхача юрта еш латтача заводо хьалхара тоннаш шекар арахеца.

СУРТА ТIА: нов. Армана изолировщикий бригада.

Текст М. МУСИЕВА.
А. ДЕНИЕВА сурт.

Iилманна карагIдаьннараш—промышленноста

КПСС июльски Пленуме къаьстта белгалдаьккхар, технически процесс сихъяра тIехь бола Iилма учрежденей лоархIам. Белгалдаккха дезаш да мехкдаьтта промышленность технически процесса новкъа дегIаахара юкъе вай республика Iилма-тохкамен проектнин института болхлоша кIезига дакъа ца лоацаш хилар.

Боккха лоархIам болаш да мехкдаьтта дакъхара процесса интенсификаци еш, лакхача давленеца газ чуяхийтарца тIоанага мехкдаьтта дукхагIа хьахецийташ ГрозНИИ дан балхаш, рецептураш, дика лоабата маркхалаш кийчдареи, бурув деттача эша маркхалаш химически кийчдарах йолча кердача реагента рецептураш хьакъехьара предложенеш. Керда реагент юкъейоалаяро аттача доаккхаргда чоалханерча геологически хьалашка скважинаш йоахилга, 20-25 процент кIезигьергья беза мах бола утяжелитель дIайохийташ ю расход.

Къаьстта мах болаш я мехкдаьттан химически промышленноста ГрозНИИ оттаяь мехкдаьтта-бедалахи шекъаьстта йолча адсорбентех — молекулярни цхаралехи бензол яккхара процессаш. Дестилятови контактни коксованех газотурбинни доагор доаккхаш йола технологи оттаяь.

Технически прогресс яра тIехьа хIара денна а тIагIерттта а къовсам лоаттабу промышленноста кхыча доакъошка а. Масала, «Красный молот» яхача заводе юкъедоаладаьд штамповка яра меттел-ковка елга, лоалаеш ю моделаш геттара нийса лоалаелга, оатхалашта машинни формовка елга, автоматическии ах автоматическии сварка. Мехкдаьтта промышленноста эшача оборудована — хица мехкдаьтта тIоа бохабара эшача насосашта, насосни агрегаташта, цементировочни агрегаташта конструкцеш уввтаяьй заводе, технически хьокхамаш хьалха мел хиннача еррига конструкцеел эркхача комбинате юкъейоалаяьй смолка цIенъяра эша автомати чхьагIар даккхара эша пастеризационни установкеи. Ацетоно-бутилови заводе юкъейоалаяьй В-12 яха витамин йоаккха опытни установка.

Моттигерчеи ейгачеи промышленносто бедал тIаяхаш а кийчъяь продукци дIайохьийташ а дечь балхашта механизаци яьй. Промышленность дIахо а дегIайоалаеш Iилманна а техникана а карагIдаьнна кердадараш производствана юкъедоаладеши лоаттабеча къовсаме боккха лоархIам ба технически прогресс чакхйоаккхача керттера латта изобретателаш рационализатораш. Новаторашка беча боккхача творчески-балхо йиш хилийтар дукхха технически проблемаш толамаш кхоачашъе, ворхI шера заданеш ханал хьалха чакхъяха. 2,5 шера чухь рационализаторашка еннай 38 эзар гаргта предложени, 28 эзарнел совгIа предложени балха юкъейоалаяьй. Юкъейоалаяьча предложенеша 10 миллион сом совгIа пайда беннаб.

Нохч-ГIалгIайчен промышленноста деррига доакъош чIоагIа лакхлуш латт кIанз.

Болх кхы а тоабе беза

Промышленни предприятей юхьанцарча партийни организацейи ерригача областий партийни организацейи декхар латт къахьегамхой лакхлуш дола творчески хьинар хIанз а пайда эцанза дола доккхийча кхоачамех болх бе доладалийтара тIадерзадарах.

Кхоачамаш хилара тешал деш да хIара квартале, кIара шера паччахьалкхен план кхоачаш ца еш 30 гаргта предприяти хилар. Масала, укх хьалхарча ах шера план кхоачашъяьяц 30 предприяте. Царех я Энергоуправлени, КШП, Совнархоза МагIалбикереи Сунженскии даьтта заводаш, кхын боахама Управлени, кхыяраш а. 1,8 миллион сом мах бола продукци ца луш йитай цар.

Дукхха предприятеш я къахьегама овсарле лакхъярен продукцера дIабода мах лохбареи заданеш кхоачаш ца еш. Алхха тIехьаюсаш йола предприятеш планаш боарам тIа кхоачаеш тIехьакхеярах кхы тIа а массехк миллион мах бола продукци якхха йиш хургьяр.

Производства резерваш я хIара предприяте а, уж болх бе йолаялийта еза.

Партийни организацей керттера гIулакх да технически прогресс бахьан денна къовсам лоаттабар, хIана аьлча промышленность дегIайоалаяра йоккхий темпаш технически прогресса ларда тIа мара йоахалургъяц, арахецаш йола продукци дикагIа а къахьегама овсарле чIоагIа лакхъе а йиш хургьяц. Коммунизма материально-технически база юллача керттера хьал да из.

Шеко яц Нохч-ГIалгIайчен къахьегамхоша КПСС XXII-гIа съезд хьаелла ди семилетка керда толамаш дахарца белгалдоаккхаргхиларахи коммунизм бахьан лоаттабеча дерригача халкъа къовсама юкъе шоашкара доагIа дизза дакъа лоацаргхиларахи.

С. СИНЕЛЬНИКОВ,
КПСС обкома промышленни отдела заведующи.

Рационализаторски предложенеш

Вай республика кхыча предприятей коллективаша санна тха завода коллективо а раьза хинна хьалльцар дунен чу дикагIа йола продукци арахеца аьнна москвичаша доладаь сийлен гIулакх. Из чIоагIа лоархIаме да хIанз, сомехи бацца дарехи тайп-тайпара консерваш кийчъяра сезон йолаеннача хана. Къаьстта лоархIаме да цу гIулакха механизмаш тоаяр, хIаьта керда механизмаш кийчъяр а.

Тха заводе къаьст-къаьста технологически линеш а, производственни процессаш а йизза механизацияь я. Цхьабакъда, цох тотъам а ца беш, тха рационализаторашка хьаданза балха юкъехкухь чIоагIа пайдане йола рационализаторски предложенеш.

Иштта, сомий сокаш (фруктови сокаш) йоахача технологически лине овсарал лакх а яргйолаш, хIаьта сокаш дикагIа а хургйолаш предложени яьй комбината лабораторе заведующе Нина Алексеевна Скрипкинас. Массехк саг юкъевоагIача изобретателийи рационализаторийи группас кийчъяьй боалаш цIенберг-бола машина.

Еррига а лаьрхIача завода рационализатораша укх шера 47 предложени балха юкъейихьай, царех завода 7,4 эзар сом пайда баьннаб.

Рационализаторашта юкъе белгалбаьннаб механически цеха слесарь Алероев Сусман, комбината керттерча механика когаметта вола Р. Б. Румянцев. Дикка пайдане предложеш я лако-печатни цеха слесара В. И. Берешлемова а, вишельни цеха начальника С. И. Безмана а ennараш.

Завода рационализатораша балха юкъейихьача предложенеша вIашТехьдозлийт производственни планаш кхоачашъе а, хIаьта къаьстта продукце дикал лаххьякхха а. Иштта тха завода коллективо ханал хьалха кхоачашйир укх шера хьалхарча ялх бетта план, хIаьта итт бетта йоагIа план а ханал хьалха, парте XXII съезд хьаеллача денга кхоачашъергья оаха. Къаьстта терко ю тха коллективо продукци дижеи тIехдикеи арахецара.

Б. СМАГИН,
Грознерча консервни комбината керттера инженер.

СЕРДАЛО
2-гIа сагI. 20 август, 1961 шу.

ДЕГ ЧУРА КЪОАБАЛЪЮ КПСС

Программаи уставеи проекташ

☆☆☆

Дагадаьллар кхоачашхулаш латт

КПСС XXII исторически съезд хьаелла ди гарга гIерт. Вай мехкарча къахьегамхоша шоаш цоахача толамашца гаргаувз адамашта дагадаьллар кхоачашхулга — коммунизм хьалъелга.

Дерригача халкъа цу сийлахь-доккхача гIулакха юкъе шоай цакъа лоац Октябрьски района мехкдалттахоша а. Хадданза лакхъю цар мехкдалтта цакхкхара темпаш. Телемеханизированни промысла болххлой коллективо шарте XXII-ча съезда совгIата планал совгIа дуккха итташ эзараш сомаш дола паччахьалкхен рузкъа а кходьд.

ЧоагIа уйла тIаяхийта, боккхача безамца Iомаю КПСС Программан Уставеи проекташ цехалкха, бригадашка, участкашка.

Укх деношка уж исторически документаш цийцар телемеханизированни промысла партийни собране. БIаь совгIа парте члени парте членийн кандидати венавар районни партийни библиотека зале.

КПСС Программан Уставеи проектех лаьца доклад йир Грозненски горисполкома председателя нов. Похвищева.

Цхьаннена тIехьа шоллагIчо деш, къамаьлаш дир коммунисташа. Цар массане белгалдаьккхар, КПСС Программа проекта — коммунизм хьалъяра проекта Iалькмате боккха политически лоархIам хилар.

Эггара хьалха къамаьл дир мехкдалътта доаккхача оператора коммунистически къахьегама ударника нов. Макеева. Цо аьлар:

— Программа проектах дега гIоз хул, вай мехка хьалъеча коммунизма гаргтара перспектива гу цунах. Укх шовзткъа шера чухь деррига советски халкъ шиш бIаргашта гуш тийшар вай мехкара халкъаш дукха езача Коммунистически шарте цаI мара боацача нийсача, сийлахь-боккхача Владимир Ильич Ленина хьахьехача новкъа, адамий сийрдача кходаненга — коммунизмага бодача новкъа дугаш хиларах. Аз дег чура къоабалъю КПСС Программан Уставеи проекташ, уж нийса оттадь исторически документаш, деррига адамашта иразага кхача луш йола путевка хиларах тарраДукха езача Коммунистически шарте политика хьаллацар хургца вай хьегаш дола къа, вай балха тIехь доаха толамаш, — аьлар дIахо нов. Макеева. — Вай промыслерча деррига кхоачамех бизза пайда эца беза вай.

Уж дика документаш тха бригаде дувцаш, шарте XXII-ча съезда сийна вахте а этта, бригада коллективо шийна тIайнад е декхараш: белгалдаь, геолого-технически гIулакхаш ханал хьалха йистедаха, скважинаш болх ца беш сайца латтита мамогга кIезигде, бригада еррига производственни объекташ Iай бергболча балха геттара дика кийчье,— аьлар цо.

Цул тIехьагIа къамаьл дир 3-ча бригада мастера нов. Дроздова. Аз чоагIа могаду вай шарте боккха лоархIам бола уж документаш, аьлар цо. Вай, коммунистий декхар да КПСС Программан Уставеи проекташ районе бахача берригача наха дика йошхаш дIайовзийтар. Уж исторически документаш тха бригада коллективо цхьа барт а болаш мотадир, КПСС XXII-ча съезда сийна доккхий декхараш тIа а йицар. Геолого-технически балхаш геттара дика а ханал хьалха а кхоачашдеча дош целар бригада членаша.

Иштта къамаьлаш дир операторааша нн. Александровас, Аджиева, Пьяниковас, кхычар а.

Шартийни собране цхьа барт а болаш мотайир КПСС Программан Уставеи проекташ. Промысла партбюрона тIадиллар уж документаш доашхаши дIадовзийташ бу болх шерра боаржабе, собране берригача коммунисташ декхарийла бир шарте Программан Уставеи проекташ кIоаргта Iомае а уж промысла болххлоштеи районе бахача нахаи дIайовзийта а.

Г. ЛУКЬЯНОВ,
«Октябрьнефта» НПУ воккхагIа вола инженер.

ДIАДУВ ФУ ДИКА ХИЛАР—ЯЛАТАШ ХЬУВКЪИЙТАРА НИКЪ БА

Iалькмате доккхийн сийлахьеи декхараш да торта боахам тоабареи юртбоахама культурай хьувкъамаш лакхдареи даькъе КПСС ЦК январски (1961 шу) Пленумо хьалхашка оттадьраш. Уж декхараш кхоачашдара дукха балхаш де деза вай республикерча колхозийн совхозийн а.

Ка бола ялаташ дика хьийкъад укх шера республика совхозашкеи колхозашкеи. КIа дIадийнача 1:351 гектарах хIаране тIара 18 центнер кIа даькхкар Сунженски района колхозаша, гурахьа дIадийнача кIина хIара гектара тIара 15—16 центнер а йоалаш, дика хьувкъамаш даьлар Урус-Мартановски района совхозашта а. Цхьацадолча кхашкара хIара гектара тIара 34 центнер кIа даьлар «Назрановский» совхоза.

Цу районашка могадьча дикача фуца, ханнахьа дIадийнадар кIа лаххехьа цIераш яьлача боахамаша. Ка бола ялаташ дика хьувкъийтара эггара лоархIамегIа цхьа гIулакх да дIадувш дола фу шиш ханнахьа эшпача тайпара кийчделга.

ДIадувш дола фу август бетта 12-гIа ди тхьатIакхачалехьа цIендаь дакха а дика тIадардгдолча боарамга из цIакхоачаде а дезаш яр республикера колхозашки совхозашки, цхьабакъда, из боккхача лоархIамера гIулакх кхоачашделга мела лел, цхьацайолча моттигашка дохаш латт а ала йиш я цох.

Гурахьа дIаде лаьрхIа республикерча боахамаша дIаоттадаь деррига фу 135.027 центнер да, хIаьта цох дика тIадардгдолча боарамга дIакхоачадаьр 32.439 центнер мара цац.

Гуйран ялаташ дIаде долдала деза ха хьаотташ латташехь а, республикера цхьацайола колхозашки совхозаши хIанз а из фу цIенде йоланнаяц, масала, «Шалинский», «Джалка», «Назрановский» совхозаш.

Кхы дикагIа латташ гурахьа цIаовча культурай фу цIендара гIулакх МагIалбика района «Кавказ» яхача колхозе а. 9.582 центнерах 1.200 центнер фу мара бокъонца кийчдаь дьннадац укхаза.

Гурахьа дIадувча ялатий фу цIенделгеи кийчделгеи дикагIа вIаштIехьдаьккхад Сунженски, Грозненски, Наурски районий колхозашкеи совхозашкеи.

Гурахьа дIаде деза фу кийчделга республике во лелара бахьан да колхозий председателашеи совхозий директорашеи из гIулакх тесса дита хилар. Гуйран ялаташ ханнахьа дIадийна доахилга кхерама кIал увттадлу шу гIулакхо.

Шадувча фуна деррига фийташ мамогга цхьа боарам болаш хилийта деза, тIакхха уж цхьатарра дика хьалтIадоал, дегIадоагIа, кхач. Фийташ иштта цхьан боарамах хулга Iалашду дозалга а доккхалга а хьежжа фийташ къестадеча, ялаташ цIендеча машинаша.

Цхьакхха а айпе фийг юкъе боацаш хила деза дIадув фу. Къаьстхьаьстача районашка дикагIа хилар гучадьнна толашагIа дола фу дIадийча 25-30 процент совбоал хьувкъам. Шудухьа боккха лоархIам болаш да шоашта могадьр мара фу дIадувргдоацаш тIахьожам оттабелга.

Колхозийн совхозийн кулгалхой декхарийла ба фу цIендеш йолча машинаша шин сменах болх белга вIаштIехьдакхха а Iалькмате сиха деррига гурахьа дIаде деза фу кийчдаь дакхха а.

И. МАЛЬСАГОВ,
Нохч-ГIалгIай АССР совхозий управлене керттера агроном.

Хьайбашта помещенеш ханнахьа кийча хургья

Шер-шера дуккхагIа хьайбаш хул «Надтеречный» совхозе. Духхьал цхьа доахан ца 1.000 совгIа. Желашка 23.000 совгIа устагI ба. ТIехьтIехьагIа дуккхагIа хулаш латт хьакхарч, жоа тIара оалхазараш, къона доахан. Цудухьа, хоша да, хьайбашта Iа даккха ешаш йола помещенеш совхозо шиш ханнахьа кийчъе езилга.

Из гIулакх чоагIа бехктокхаме долга а хоша совхоза культалхой специалисташеи болххлошеи цхьана хьайбашта Iана кийчо е укх шера бIьсти денз болабеннаб. Эшаш йола инструменти автотранспорти цоашка а йолаш йола ремонт ши гIишлош хьалъюи бригадаш вIашагIъехкай. Цахадаш тIакхухьаш латт гIишлош хьалъю материалаш. Иштта дика болх вIаштIехьбаккхарах укх деношка совхоза отделенешкара еррига хьайбай помещенеш ремонт яь йистеягрья.

Iан кийчо дика еш я жа леладеча бригадашка а. ХIанзале кийчьяьй 6 жел. Желаш тоаю моттигерча материалашца — эрз, ча, саьргаш. Жена помещенеш хьалъе болхлоша шоаш хьаяьй 11.000 кирпишк.

Коа тIара оалхазараш леладеча Верхне-Наурски ферма болххлой Iан кийчо яь йистебаьннаб. ДуккхагIа дола балхаш шоай культашца даьд цар.

Цхьабакъда, Iайи гурахьеч хьайбаш чулеладе тоъал помещенеш яц хIанз совхозагара яраш. Цудухьа, 1961 шера хьалъе лаьрхIа дукха гIишлош я. Хьалха МТС хиннача моттиге укх деношка хьалъяь йистеяьннай хьакхарчашта лаьрхIа йола железобетонни помещенеш. ХIаьта, хьалъе йолаяьй цу тайпара хьакхарчаштеи Iаьсаштеи йола помещенеш а.

Цул совгIа, 1.200 хьакхана лаьрхIа цхьаькха а помещени, хIаьта цунна юкъе хьакхарч лелаеррашта шишша квартира йола ши цIаи цхьацца квартира йола ткы цIаи хьалдеш латт.

ТIадоагIача шера моша конвеер хургIолча цхьан моттиге еррига хьакхарч вIашагIтохилга — из да хIанз хьалхашка латта декхар. Цу гIулакхо торо хулийтаргья царна гIулакх деш бола болхлой кIезигагIа хилийта а халагIа долча балхашта механизаци е а.

Хьайбашта Iана кийчо дика яра чоагIа къахьег совхоза прораба нов. Джабраилова. Помещенешта ремонт ечеи помещенеш хьаечеи бIаргаго йиш я из массаза а.

Совхоза хьайбашта дика кийчо яра чоагIа къахьег нов. Таймасханов управляющи волча отделене болхлоша. Укх бетта хьайбай еррига помещенеш кийча хургья цига. Хьайбашта 3.000 тонн йоли 5.000 тонн силоси кийчъяьй.

Белгалдаккха дезаш да совхоза болхлоша хьайбашта Iан кийчо яра укх шера чоагIа къахьийтагга. Иштта сиха хьайбашта помещенеш кийчъяь цIакхха а яьннаяц совхоз.

ХIанз совхоза тIишлош хьалъераша декхар оттадьд шоашта хьалхашка сентябрь бутт бовш хьайбай еррига помещенеш кийча хилийта. Из дош сийленца кхоачашцара хьинар айдаь къахьег цар. КПСС XXIII-ча съезда дола тха совгIат хургда из, йоах совхоза болхлоша.

П. АЛФЕРОВ.

Кхы а хьинарегIа къахьегаргда

ТIайнца декхараш кхоачашдара чуийнна къахьегаш йоаллача «Джалка» совхоза шурий-товарни ферма коллективо йийшар шарте керда Программа проект — вай заман эггара доархIамера документ. Дог гIоздоаккхаш дукха цифраш я программа тIа, бакъда са уйла дуккхагIа сецар вай мехка итт шера шозза дуккхагIеи ткъаь шера кхозза дуккхагIеи шура йоаккхаргья яхача моттига тIа. Уж дешаш сона а доагIаш ла. Со а я-кх, аьнна хийтар сона вай мехка коммунизм хьалъечарна юкъе дакъа лоацаш. Из лагадехача къаьстта чоагIа дот гIоздаьлар са.

Хьайбашкара махулла дуккхагIа шура яккхара кIезига къахьегаш ферма доярката. Цхьаккха хIама дац шешегIа кулаш. Цудухьа сайна мамогга доаханна лерттIа гIулакх деш, тIайнца декхараш тIехккоачаш а деш, балха говзал лаккъеш, къонача доярката новкъостал деш хьайоагIа со ферме балха енача дийнахьа денз.

Дукха шура луш хинна группа кхыча дояркана дIа а енна, шера 1456 килограмм мара шура луш ца хинна группа хьа а ийца хIара Iаттатара 2200 килограмм шура яккха декхар тIайнад из укх шера. Уж декхараш кхоачашде вIаштIехьдаргда са. Хьалхарча ворхI бетта хIара Iаттатара 1744 килограмм шура яьккхай аз.

ДIахо йодача хана а КПСС Программа сихагIа кхоачашъяра хьамсарча парте XXII-ча съезда доккхийча къахьегама толамашца нахъа ялача дийнахьа денз.

З. ШАХИДОВА,
доярка.

Ярославль. Лепаш басараш а долаш йола итташ керда, коартолаш хьайоаха комбайнаш латт моторни завода коа мугIарах хьалъятта. Из да Ярославски совнархоза предприятей болххлошеи специалисташеи КПСС XXII-ча съезда луш дола совгIат.

Моторостроителаш хинна Iац коартолаш чуоца керда машинаш хьаеча дакъа лоацаш. Цига къахьийгад шинни завода болххлоша, электромашиностроителаша, наькъашка лела машинаш хьаечу Рыбински завода коллективо, кхычар.

Съезд хьаелла ди тIакхачалехь облластерча колхозашкеи совхозашкеи коартолаш хьайоаха 300 комбайн кхоачаргья.

Сурта тIа: Ярославски моторни завода цIассе цеха воккхагIа вола мастер Н. А. Толстиков (юкъеравар) коартолаш хьайоаха керда комбайнаш районни «Сельхозтехника» отделенера бакхача Н. А. Апакшинигеи (аьрдехьарвар) А. Н. Чистяковгеи дIалуш воалл.

Б. Саранцева сурт.

ТАСС-а фотохроника.

Доакъар шортта хургда

Советски Союза Коммунистически парте Программа проекто дегаш гIоздаьха, шарте XXII съезда сийна шера социалистически яхь а йоаржаяь чуийнна хьайбашта доакъар кийчдеш боахк Ножай-Юртовски района къахьегамхой. Ножай-Юртовцаша дош деннад укх шера хIара Iатта лаьрхIа 20 тонн силос кийчье. Шоаш денна дош цар тIехкхоачашдергхилар гуш да хIанз цIаеллача силосага хьежжача. ХIанзалехьа ткъо эзар тонн силос лаьттах елла баьннаб уж, планах 24 эзар тонн йолла езача. Юртбоахама къахьегамхоша декхар оттадьд шоашта хьалхашка 20-ча августе план тIехкхоачашъе, аьнна. Цул совгIа йиъ эзар тонн гIожа доакъар кийчдаьд районе колхозаша.

Доакъар Iалашдеча хьалхле лелаеш хьайоагIа Нурадилов Ханпаши цIерах йола колхоз. ХIанзале хIара Iатта лаьрхIа силос цIаелла а тоъам хиллаг гIожа доакъар кийчдаь а баьннаб колхозникаш. Иштта дика лел доакъар Iалашдара балхаш Орджоникидзе цIерахча а «Октября 40 шу» яхача а колхозашка.

Районе укх шера хьалъеш латт кхойтта керда хьайбай помещени.

Ц. МУРАДОВ.

ККОАРГГА ЮМАДУ ПАРТЕ ДОКУМЕНТАШ

Грозне локомотивни депо партийни организаце боккха болх боаржабаьб КПСС Программан Уставеи проекташ Iомаяра а уж дIайовзийтара а хьакъехьа.

Уж документаш Iомадара занятешта хьалхле лелаелга тIадиллад эггара а дикагIа кхеташ болча коммунисташта, депо пропагандисташта, царца инженераш, техникаш, цехий мастераш а болаш.

Уж исторически документаш къаьстта чоагIа Iомаду тепловознии (пропагандист Кастенко), механически (пропагандист Силин) цехашка, юхаметтаоттаеча поезде (пропагандист Каталевский), доагора складе (пропагандист Топсиев).

Депо партийни организаце КПСС Программа машиннаькъахой дезалаштта дIайовзийта дукха пропагандисташ къоастабаьб.

Парте исторически документаша дог ураоттадаь депо болххлой къахьегама вахте увтт, доккхий социалистически декхараш тIайийду, дукха езача парте XXII съезда даха мадоагIара накъа гIоргда, аьнна дош деннад.

Г. АНОХОВ.

Кхетамца чакхдоаккх лоархIаме гIулакх

Боккхача безамца тIайийцар Курчалоевски районерча къахьегамхоша вай хьамсарча шарте Программа проект.

Района массайолча колхозашка дика дIадихьар из ешилга. Къахьегамхошта из дIайовзийтара оарцагIбаьннаб шарте райкома болххлой а, беррига коммунисташ а. Цу гIулакха райкомо къоаста а баь кIара юрта бахийгаб пропаганда балхах дика кхеташ бола коммунисташ.

Шоашта тIадилла гIулакх дика чакхдоаккхаш ба райкома пропагандист н. Цициева, инструктор н. Бичуркаев, секретарь н. Вахидов, кхыбараш.

Хь. ГАЛАЕВ.

Оаха яздьчох хиннар

«ЦIАЬККХА ВIАШАГIКХЕТТАЛЦА»

Иштта юрта а болаш № 59 йолча «Сердало» газета тIа яьннача фельетонах укх тайпара хоам бу Курчалоевски районерча прокурора нов. Петрова: «Цlаькха вlашагlихетталца» яхача фельетонах районни прокуратуро уголовни дош гIоттадаьд, хIаьта гражданин Минкаилов Юсап аца а лаьцав, касттача хана цун дош дувцаргдолаш а да...»

Специалиста хьехамаш

Дуккагlа хилийта сийна доакъар

Хьайбашта эггара дикагIа сийна доакъар да. Сийнача доакъарца шортта хул витаминаш, белокаш, каратинаш, хIаьта цу доакъарийгара минеральни хIамаш дегIо дика дIаэцаш а пайдане а я. Хьайбашта дуаш дола йол, ча, жагаш санна дола гIожа доакъар а концентраташ а дуккхагIа пайдана хул хьайбашта сийнача доакъарийца дуадеш хилча. Къаьстта боккхача лоархIаме да цьайбаш гурахьа сийнача доакъарийца кхабар, хIана аьлча яшта кхаьбача гурахьа дарста а дарсте, кIал ца дусаш аттагIа доакъ цар Iа.

Дика кхаьбача хьайбаш дарсташ хиларах, царгара хьайоала продукци алсам а йоаккхаш, пайда эц наха. Хьайбашкара йоала продукци — шура, дулх, тха, иштта кхыдараш — совгIякхкара бизза пайда эца беза вай республикерча хьайбаш леладераша а, хьайбаш сийнача доакъарийца кхоабилга мамогга Iангахьа цIаха а доалийташ. Иштта гIулакх де вай республике торо я.

Фу эш из пайдане гIулакх кхоачашдара?

Цу гIулакха эш август бутт цхьа ма хиллинге а гурахь дIаюкш йола культураш хиш дехкача лаьтташ тIа дIаювлга. Цаде деза рожь, гурахь дув кIа, гурахь був мукх, иштта кхыйола гурахьа юв культураш. Гурахьа йоачаш хила а шелъяла а йолаелча геттара дика дегIайоагIа уж культура. Башха дика доакъар хул цох. Из доакъар дуаш кхича деттача доахана шура тIатох. Iаьсий геттара дика тоалу. ТIехдаьнна дика да из доакъар хьакхарчашта, жена, оалхазаршта. Из сийна доакъар дуадеш хилча котамаша фуаш дуккхагIа ду, жена тха дикагIа тIадоал, хьакхарчашта дуйх дика тIаккхет. Боккхача лоархIаме да сийна доакъар а луш кхьабача хьайбашкара хьайоала продукци дуккха хьаьнагIа хилар, цунца витаминаш а сага кхачанна эша кхыйола хIамаш а цуккха дуккагIа хилар. Хьайбашта тела доакъар дикагIа мел хул, хьайбаш дикагIча хьала тIа мел хул сага дуккагIа пайдане хул царгара хьайоала продукташ.

Сийнача доакъарийца хьайбаш хьабарах къаьстта дукха пайда боал доахан, жа, хьакхарч Iахара ца дисара, наьна керахьа Iаса, Iаьхар, хурск дика дегIаяра, фуаш дикагIа кIориг йоалаш хилийтара. Хьайбашта эша керттерадар сийна доакъар да, долче, из да хьайбашкара йоала продукци алсамтыккхара эша керттера гIулакх а.

Июльи августи бетташка дIайийнача культурай хIара гектара тIара 100—120 центнерага дIакхоачаш доакъар тIадала йиш я из дуаде цIадолалуча хана (октябрьи ноябрьи бетташ), хIаьта кIара гектара тIа 40—50 центнер сийна доакъар-м массаза а хургда. Цу тайпара, кIара гектара тIа 40 центнер сийнача доакъара япта лаьрхIача а, хIара гектара тIа 800—1000 доакъара единица хул цох, вешта аьлча 700—900 килограмм шура е цаI-ах центнер дулх доаккхилга Iалашдалга доакъар да из. Нагахьа санна бизза шийх пайда ийцача эзараш тоннаш шуреи бIаьш тоннаш дулхеи а гургйолаш, хьайбашкара йоала продукци алсамтыккхара йоккха торо я из.

Цул совнагIа хьайбаш сийнача доакъарий тIа доаждеш хилча Iан тIехь ца эшаш мукъаярга эзараш тоннаш гIожача доакъарийн силосеи, аттача боаккхарга хьайбашта гIулакх деш болча наьха къахьегам.

Гурахьа доахан, жа, кхыдола хьайбаш доаждаьлар, аьнна, яйна дIа ца йоалаш, бIаьстан ккхье юха а дика хьалгIайоал цу тайпара сийнача доакъарийна дIайийна культураш, бIаьсти хьайбаш доажаде а, аьна хьакха а, кхыметтел ялатийна а меташ хул уж. Агротехника нийса лелаярга, гурахьа доахан дукха-кIезига доажадарга, дIайийнача культурашта дьча гIулакхага хьежжа хул дIахо царех пайда эцитта. Гурахьа хьайбаш доажадь цу тайпара культураш, тIадоагIача шера бIаьсти а аьхки а пайда эца лаьрхIа яле, хIа аьнна бIаьсти йоаллашех а байта макха баккха а минеральни удобренеш товса а еза царна.

ДIадийнача сийнача доакъараш тIа хьайбаш, цхе-ялх денал хьалхагIа цу дакъа тIа юхадоаладе мегардац уж. ТIакхха дукхха а овсарегIа хул дьгIенаш.

ДIайийна хьатIаяьннача культурай сийнача дьгIенашка юххьанца цIаьххьа дукха доажаде мегардац доахан, Iурре денз моллагIа йолча дьгIенаш тIа а доажадь, хьалхарча дийнахьа 30—50 минута, шоллагIча дийнахьа 1—1,5 сахьата, иштта кхы дIахо а, тIехь-тIехьа дуккхагIа а доажадеш, доажаде деза доахан хьалхарча юхьига. Из чоагIа лоархIам болаш да хьайбай ченаш да талхийтара а йиъ хIама царна хала да халийтара а. Диъ сахьатал дуккхагIа-м вIалла а дажийта мегардац доахан, хIана аьлча цу юкъагIа 70—90 килограмм сийна доакъар даа кхув Iатта, хIаьта геттара дукха шура луча Iатта а цу доакъарах бизза кхоачам а хул.

ДIайийна культураш хьатIаяьннача сийнача дьгIенашка тух-кхереи мели хилийта еза доаханна, тIакхха доахан дикагIа а даж, шура дуккагIа а лу.

Иштта хьатIаяьннача культурай буц дикка лаккхул хуле, хьокха а хьокхаш хьайбашта дIаехка а мегартыа из. Лакхъенна баьцаш кьакхарах цу кхашта лоадама зе далаш, хIана аьлча тIакхха из дегIа сихагIа, листагIа йоагIа. Къаьстта дикз дегIайоагIа из, нагахьа санна хьехкачул тIехьагIа цига минеральни удобрени колле.

А. ЖУРБИН,
зоотехник.

СЕРДАЛО
3-гIа оагI, 20 август, 1961 шу.

ШКОЛА КИЙЧА Я

Каргалински цхьайтта шерара политехнически школа шерра-шера хьалххе а йолалу ремонтни балхашта кийчо е. Бlаьсти денз, бераш вlалла цlа а хецалехьа, материалаш lалашъяра йоаххо ю школа директес, хlана аьлча, аьхки хала хул уж лаха. Ужк шера а ишта дир школа болхлоша. Цудухьа вlашtтехьдаьлар ремонт ханнахьа лlайолае а, цунга хьежжа, из ханнахьа йистеяжкха а.

Ужк сахьате школа 16 классни цlа басараш хьекха, кlир теха, толде цезача тоадаь, кийчдаь латт. Цул совгlа, ужк шера дешархой тlакхетарах (соахка 940 саг хиннача метте ужк шера 1000-нел тlех хурпба дешархой), класса кийчдаь цхьаьккха а цlа.

Башха дика пхьоаленаш я цу школера яраш. Царна а ремонт яь яьннай, ий йохатехад, станокаш, верстакаш, оатхалаш тоаяй, кlир техай, эшшача моттигаш тlа ток йихьаьй.

Хьоггехь а lалашъяь яьннай школена а, хьехархошта а тоъала хургйолаш йоаго хlама.

Каргалински цхьатта шерара школа кийча я керда дешара шу дlадоладе.

А. УСМАНОВ.

„ЛОКОМОТИВА“ ЯЛХ ШУ ДАЬННАД

Ший «Локомотив» яха пенгазет арадувла ялх шу далар дездаьд ужк ценошка Къилбаседа Кавказа машиннаькъа Грозненски локомотивни депо коллективо.

«Локомотив» яха пенгазет арадувла доладелар 1955 шера 2-ча августа денз. Цу хана денз 1876 номер араяьннай, 8 эзар заметкеи статьяш тlа а йолаш. Газете дакъа лоацаш ва 37 редколлеге члени шерра декъа лоацаш вола 80 рабкори. Шоаш язъеча материалаш тlа белгалдоах цар балха юкъера кхоачамбоацараши, уж сихагlа дlадахара наькъаши, доккха новкъостал ду производстве хьалха латтарий опыт депо ерригача коллектива шерра цlайовзийтара, хlара болхлочо ший дийнахьа йола балха норма а ерригача коллективо паччахьалкхен план а кхоачашъяра къовсам лоаттабу, хlаьта чоагlгlа терко тlайохийт КПСС XXII-ча съезда толамца накъа бахара социалистически яхь йоаржаяра.

Ценгазете шерра дакъа лоац локомотивий машинисташа М. Серженкос, Д. Дзандарова, инженераша Н. Токмачева, А. Пачина, В. Слетковас, З. Федотова, слесара А. Шатеева, кхыбараша а.

А. ГРИГОРЬЕВ.

КАГИРХОЙ ДОШ ЧlОАГlА ДА

Надтеречни района совхозашка вlашагlа а ехха дика балхаш деш я хьажжlаш лелаю 26 механизированнии 13 комбиниированнии комсомольско-кагирхой звенош. 3.900 гектар хьажжlаш я цар ерриганеша а лелераш. Къонача хьажжlаш лелараша дика гlулакх даьд шоаш дlайийнача хьажжlашта.

Хьажжlашта гlулакх мишта даьд а уж малагlча хьал тlа я а хьожаш Наурски Надтеречнии районаша шоайла вlаши тохкамаш деча хана Наурски районерча комиссе къаьстта белгалдаькхар Надтеречни района кагирхоша хьажжlашта гlулакх дика даь хилар.

Совхозаша тlайийца декхар хlара тектара тlара 25 центнер фуалъяьхача хьажжlийи 250 центнер сийнача гlадамийи даккха лерхlаш долча метте, кагирхоша дош деннад хlара гектара тlара 27 центнер фуалъяьхача хьажжlийи 270 центнер сийнача гlадамийи даккха.

КПСС XXII съезда сийна шоаш тlаийца декхар ханал хьалха кхоачашде хьинарийца чуийнай ерриг кагирхой звенош. Дукхагlа йола звенош къаьстта шоашкара совгlаташ кийчдеш я парте съезда.

Гиназов Каний звенос дош деннад КПСС XXII съезд хьаеллача денга 220 гектар хулача лаьттан хlара гектара тlара 60 центнер фуалъяьхача хьажжlий якхха. 187 гектар хулача шоай кхай тlара хьажжlаш парте съезд хьаеллача денга чуийца йистеяха а, хlара гектара тlара 35 центнер фуалъяьхача хьажжlий якхха а декхар тlайийад Музыкаева Увойса кулгалдеча звенос.

Хlара денна алсамдоал Надтеречни района комсомольцийи кагирхойи къахьегама хьинар. Комсомольско-кагирхой итт звено я коммунистически къахьегама звено яха цlи якхара къовсам лелабеш, хlаьта Гиназов Каний звенос из сий дола цlи хlанзалехь а яькхай.

Шоай политически а агротехнически а кхетам халданза лаххбеш, балхаца шоашта гучадьнача дикача хlамашта шоайла дагабувлаш, болх кхы а дукхагlа тоалургбола наькъаш лехаш ба хьажжlаш лелаю кагирхой.

КПСС XXII съезда шоашкара дика совгlаташ кийчдеш ба районера дикагlа бола хьажжlаш лелаераш Элиханов Дапа, Мусаева Лиза, Нухаев Махьмад, Сайхулаев Сахиб, Сагалов Махьмад, Тасуев Ахьмад, ишшта дукха кхыбараш а.

Ужк деношка дукха балхаш ху комсомола райкомо а, Массе бригаде вlашагlтехкай комсомольски группаш. Юрташкарча дружинникашца цхьана вlашагlтехкай хьажжlаш лораеш хургйола комсомольски контрольни посташ.

Социалистически декхараш тlаяцаш шоаш денна дош чlоагlа лелабеш ба районера кагирхой.

В. ИВАНОВ.

Керда библиотека хьайийлай

Дукха ха йоацаш Грозненски района № 2 йолча баьца даарий-шурий совхзе керда библиотека хьайийлай. Хlанзале 600 гаргта книжкаш дешараш ба цига дlаязбенна. Царна юкъе ба трактористаш М. Сайхулаев, М. Мисербиев, ветеринарни лор М. Осьминкин, шофер А.Тазбиев, агроном Л. Кутиева, пенсионер А. Строкин, ишшта кхыбараш а.

Библиотеке дlаязъенна 50-нел совгlа вайнаьха кхалсаг я. Масала, баьца даараш леладеча бригадацара М. Тасуханова, З. Магомадова, Т. Лабазанова, ишшта кхы а.

Библиотеке эрсий а ногчий а металлара тайп-тайпара литература, керда газеташи журналаши да. Хlанзнов. Медынске «Сий» яхача книжкаш лаьца книжкаш дешарий конференци е кийчлуш да тхо.

Е. САРАНЦЕВА,
библиотека заведующи.

КЪОНАЧА ХЬЕХАРХОШЦА ВlАШАГlКХЕТАР

Ужк деношка Грозне С. К. Кировацlерахча паркерча театре республикански организацей кулгалхошца, боккхагlча хьехархошца вlашагlкхийтта хилар Нохч-Гlалгlайче балха баххийта къона хьехархой.

Нохч-Гlалгlайчен экономика а культура а мишта дегlа йоагlа дийцар къонача хьехархошта республика просвещене министра нов. Ромовске.

Хьехархой болх мел сийлахьа а бехкокхаме ба а дийцар хьехархоша нов. Акçановас, Умниковас, ишшта кхычар а.

Къонача хьехархоша дош делар шоай низ хьинари ца кходеш къахьега халкъа образовани дегlайоалаяра.

Совещане къамаьл дир КПСС Нохч-Гlалгlай обкома секретара нов. Габисова.

А. АБУКАРОВ.

ДlАДОЛАДАЬ ГlУЛАКХ ХЬАЛЛОАЦАШ ХИЛЧА

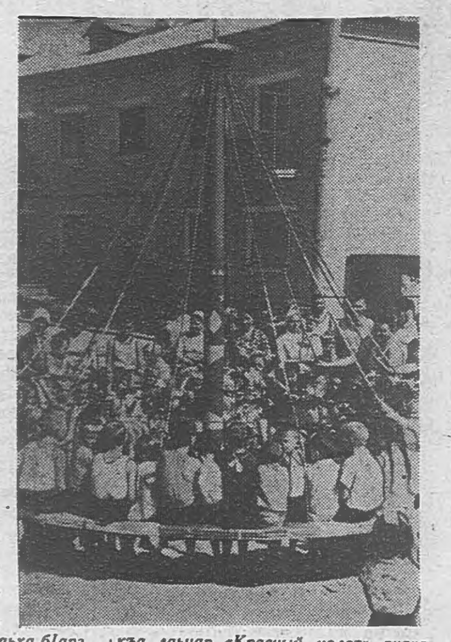

Грозне Моздокски улицагlа хьалдаьча №№ 11-13 йолча цlеношка баха чуховшабаьб «Красный молот» яхача завода болхлой. Дика кийчдаь цlенош да уж, цхьабакъда, цар ковнаш чlоагlа биркъе дар.

Цlеной керда управляющи Л. И. Пименова еначул тlехьаьгlа коашкара хьал ходаллаш тоаделар, цу цlеношка бахача наьха сакхийра «Красный молот» яхача завода ЖКО № 1 йолча управлене шоай йоакхо еш хиларах.

Хьалхагlа 841 кварталера нах коашка гальнаш зизаши дlадогlара оарцагlбахар нов. Пименовас. Цар гlад а баха хьаллаьцар управдомо дагалаьца гlулакх. Балхара мукъа баьннача хана цар коара лаьтта шаьрдир, хьагул а яь, дlайихьар нувхаш, хьунагlара дена lаьржа лаьтта диллар коашка. Цул тlехьагlа сомий а вешта а гальнаш дlаегlар, зизаш дегlар.

Хоза гlа а теха летача гальнаша цига бахача наьха бlарг белабу хlанз. Нов. Пименовас ала а аьнна, бахача наха шоаш къа а хьегаш, дитта барзкъаш хьалъэхка бlоагlий дегlад коашка.

Балхара цlабаьхкачул тlехьагlа бахача наха салогlаргдолаш моттиг яцар коашка. Истола тlа деш дола ловзараш дара беседка егlар управдомо, хlаьта бераша ловза гlум чу а йолаш яьшкаш оттайир. Ковнащ а, коашкара наькъаш а, цlеношкара лагlаш а лампаша сийрдадаьха да.

841 квартале дахача берашка дукха ха доацаш хоза совгlат кхьачар — кара хьаьь карусель. Из а Л. И. Пименовайна карагlдаьнна гlулакх да. Берашта карусель хьаеча дика дакъа лаьцар «Красный молот» яхача завода болхлоша новкъосташа Еременкос, Огинца, Яикова, Миханадже, Агапова, кхычар.

Квартале дикагlа болча лекцараша хан-хаННахьа лекцеш ешлга вlашtтехьдоаккх Л. И. Пименовас.

Ше беча балха тlехь нов. Пименова дагаовл моссадолча цlеношка хержа болча уполномоченаща.

841 квартале баха нах Л. И. Пименовайна дег тlара раьза а ба цун дика гlулакхаш дизза хьаллаца кийча а ба.

И. МАЙОРОВ.

Сурта тlа: кара хьаьь карусель хеткаш да бераш.

И. ПЛИЕВА сурт.

Шера доагlа декхар кхоачашдаьд

Дlадахача шера шура якхха тlаийца ший социалистически декхар эггара хьалхарчарца кхоачашдир Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза цlи чезача доярка Анна Ильинична Тищенкос. Хlара lаттагара 3000 килограмм совгlа шура яькхар цо.

Семилетка кхоагlа шу долалуш Анна Ильиничнас ше хьалкхедаь шинараш хьайийар. Царгара мамотта дукхагlа шура якхха лекхар дар цун. Из де тlахьехар доярка мехка чухь хулача доккхача хlамаша. Цо дош деларе хlара lаттагара 2.500 килограмм шура якхха.

Долла хlама цунах шийх тийша дар—доаханга хьожийген уж нийса деттийген вlашtтехьдаккха цунна харах. Цунна из де мегар. Дукхкача шера lайначча опытои доккхача хьинарои новкъостал дир доярканна толамаш дахара. Ше хьалкхедаь доахан хан-хаННахьа кхабара а ций молодара а йоаххо йора Анна Ильиничнас. Къона доахан ше кулгалнна деттар доярка, машинаца а ца детташ. Доахан дикагlа Iомаде, шим тоабе лерхlаш дора цо из. Цунах дика дар хила а хилар.

Апрельн майн бетташка дукхагlлола доахан дийнахь-буьс 13—15 килограмм шура тела доладелар. Цу гlулакха тlехь новкъостал дир цунна колхоза зоотехника нов. Фешева. Цо шинарашта луча доакъара рацион оттайир.

Ворхlи ахи бутт баьлар, котало яькхар: шера доагlа декхар кхоачашдаьд. Хlара lаттагара 2500 килограмм совгlа шура яькхай.

— Шу йистедаллалца йола кьа планаш ишшгай? — аьнна хаьттар оаха Анна Ильиничнайга.

— Йоккхий я, — аьлар доярка.— Аз йийшар КПСС Программа проект, цунах хайра сона вай коммунизме дахаргхилар. Коммунизм ше кхахургьяц, из вай хьае еза, къахьегамца гаргаоза еза коммунизм. Цудухьа аз лаьрхlаl шу йистедаллалца ахы а хlара lаттагара 750 килограмм шура якхха. Из хургда сийрда кхоане чехкагlа тlакхачийтара зокъе аз лоаца такъа. Аз берриг сай новкъостий тlахьех болх дикагlа бара, КПСС Программа проката тlа коммунизм хьалъяра программа тlа оттадаь сийлахь-доккхий декхараш кхоачашдара.

Дика планаш я доярка Анна Ильиничча Тищенко яраш. Доярканна лаьцача социалистически яхьа юкъе районе шоллагlа моттиг лоац цо хlанз. Республике цlи чезача, Сталина цlерахча колхозерча орден лелаеча доярка Ефросинья Савельевна Авиловас йоаккхачул 40 килограмм кlезигагlа мара яц цо йоаккха шура.

С. СУЛИН.

Коммунистически вахара цlа яха цlи яккхийтара духьа

Сурта тlа: цlен территоре сурт.
М. БЛОХИНЕИ В. ЦИНЕИ сурт.

ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

ГДР Министрий Совета заявлени

БЕРЛИН, 15 август. (ТАСС). Германски Демократически Республика Министрий Совето яь ужк тайпара заявлени хьаккхайкаяьй АДН агентства:

«Дунен халкъашта юкъера кхоккам чlоагlбе а германски дош машарца къоастадарга болача новкъа керда духьаленаш оттае а безам болаш долча Германе Федеративни Республика доал деча гlозараша тlехье кхераме хила тарлуш йола тайпайпара провокацеш лелаю.

Ужк тlехьарча хана цаьккха а ГДР-ца дохкар-эцар леладелга соцадергда яхаш кхерам тlатувс Малхбузен Германе. Германи вlашагlтохара духьал бараша хlанз цу гlулакха бахьан лех Германе гlулакхаш ужк гаргарча хана машарца къоастадараи цу ларда тlа Малхбузен Берлинера хьал тоадараи ГДР а санна тlехьа латтача мехкашца машара договор де безам болаш ГДР правительство хиларах. Керда провокацеш вlашtъехкачар шоай уйлаш къайла лоаттаяц. ГДР-ца дохкар-эцар леладелга хоададарца уж гlерт цун экономика йохае а ший боарамах хьадоагlа республикерча наьха вахар толхаде а.

ГДР-ан цига бахача нахан духьал дерзадаь уж кхерамаш теркал ца деш диса йиш йолаш дац. Цу тlа а теркал ца деш дита йиш яц, уж кхерамаш Малхбузен Германе бахача наьха вахара хьашташта духьал хилар.

ГДР-ца низа позицера къамаьл де а цунна экономически низ тlабахьа а гlертилга чакхдаргдан. Германски Демократически Республика дохкара-эцара бувзаваш тоъал шера да, нагахьа санна хьашт хуле Малхбузен Германе тахан цунга дохкаш дола товараш доазол арахьарча рынкашкара эца йиш йолаш. Ховш мадарра, 90 процент товарий хувцамаш ГДР-о кхыча мехкашца ду, Федеративни Республикаца а ца деш. Цул совгlа, экономически гlулакха низ болаш йолча социалистически лагеро ше хьаллоацаргхиларга тешаме дог даха йиш йолаш я ГДР. Цу гlулакха кlанзале барт вlашtтехьбаннаб Советски Союзацен вокх социалистически мехкащеи.

ГДР-ца дохкар-эцар делга соцадара Бонне вlашагlйохкаш латтача планаша эггара хьалхагlа Малхбузен Германена шийна йоккхий халонаш тlакхоачаергьа. Хlанз ГДР-ца дохкар-эцар деш йолча дукхача малхбузенгермански фирмай предприятешка балхаш деш инташ оазараш болхлойи гlулаххера нахи ба. Нагахьа санна ГДР-ца дохкар-эцар делга соцадара планаш чакхйоале, царна зе хургда уж бахьан долаш.

Германски Демократически Республика правительства бе боагlгlача тайпара лоархlам бу ГДР-ан Малхбузен-Германски Федеративни Республиканеи юкъе дохкар-эцар делга дегlадоаладара. Цо из ишта лоархl, хlанз долча хьалашка, мадарра аьлча федеративни правительства бехках шинна а германски паччахьалкхенна юкъе лерттlа гlулакхаш ца хиларах, экономически гlулакхаш лоаттадаро а шердаро а lахо йодача хана шаккха германски паччахьалкхе кlезиг-кlезига озаш гаргаозараи вlашагlтохараи йовзаш йола торонаш хулийташ хилар бахьан долаш. Цудухьа, ГДР правительства массаза а шийна могар даьд уж дохкар-эцара бувзаваш чlоагlдара а lахо шердара а. Совнагlа да аьнна доацаш ала йиш йолаш да, керттерча даькъе ГДР правительства из массаза лелаяь позици бахьан долаш, шинна а германски паччахьалкхенна цхьатарра гlойле йола экономически бувзаваш лоаттадара йола дика лар? lалашъяь йола Берлински дохкар-эцара соглашени 1951 шера оттаяьчул тlехьагlа, шинна а германски паччахьалкхенна юкъе дlа-юха товаращца хувцамаш делга шерагара шу массаза доал дегlаухар.

ГДР-а духьал «гlожа гlулакхаш» даха гlертачар уйла е еза 1951 шера яь Берлински соглашени цхьан оагlоно йохаярах хургдолчун. Цар цу тайпара дицдалийта мегаргдац, ФРГ-нен Малхбузен Берлинан юкъе мухьаш дlа-юха кхахьарах расчеташ еш йола мах теларен гlулакхаш дарен хьакъехьа тlехьагlа яь соглашени дохкара-эцара соглашенех хьадакхха йиш йоаца дакъа хилар. Дохкара-эцара соглашени йохайча, ФРГ правительства цу тайпара дакъе йоацача йоаккхаргьяр маьхаш телара хьакъехьа тlехьагlа яь соглашени а. Дохкара-эцара соглашени ше цхьанне кхоачашъе ца тигача, ГДР накъашка гlолла товараш дlаюха кхахьа йиш йоацача йоаккхаргьяр ше ФРГ-ас. Шеко яц, цу тайпара решени йича малхбузенгермански правительства Малхбузен Берлина а зе дергхиларах.

Малхбузен Германе доал деча гlозараша кхетаде деза ГДР суверенни паччахьалкхе хилар а цун накъех бартаца мара пайда эца йиш ца хилар а, вешта аьлча бокъонца массанахьа тlайийца дунен халкъашта юкъерча бокъонашка хьежжа мара».

Конго къамий низий цхьоагlо чlоагlлуш латт

СТЭНЛИВИЛЬ, 16 август. (ТАСС). Ужк деношка указза хьакхайкадаьд конголезски къамий йоккхагlа йола пи парти — Лумумбас вlашагlъелла Конго Къамий болама партии африкански барт-цхьоагlон партии — вlашагlтеха хилар. Керда вlашагlкхийттача партех Лумумбай Къамий партии (ПНЛ) аьле цlи йоаккх. ПНЛ-ах шоаш дlакхеташ хилар хьакхайкадаьд гlорваьнна вола Конго политически деятель Анисет Кашамура керте латтача Сереа парте даькъо а Стэнливиле болча Балубакатта парте цхьаболча членаша а.

Цу гlулакха хетаьл йоккха митинг хилар Лумумбай цlерахча городской стадионе. Вlашагlкхийтараша чlоагlа раьза хинна тlайийцар мехка къамий низаш вlашагl а теха, цхьа парти яра хьакъехьа баь хоам.

США еш йола тlема кийчонаш

НЬЮ-ЙОРК, 16 август. (ТАСС). США федерала гlема низий викало селхан хьахьийнай эскарца гlулакх деш йоаккха оа шоай лоламах а низах а тlельаяккхара наькъаца американски федерала тlема низаш лехаш ба хьажжlаш лелаю кагирхой.

Цу хьакъехьа ше хоам беш, Ассошиэйтед Пресса агентства йовзийт американски федерча тlема низий викало цхьаболча эскарца гlулакх дерий эскарца йоаккха ха цхьан шерга кхаччалца йlаьхъертйолаш я аьнна яь заявлени.

Оберлендер министралла ваха гlерт

БОНН, 17 август. (ТАСС). Малхбузен Германе «Нейе коммеистре» яхача пресс-бюллетено гучадоах хьалха цаннна беженций гlулакхий министра, хьалхагlа нацистски гlулакхаш леладар бальян долаш цу юстера дlаваькхача Оберлендера ФРГ доал цу гlозараш реабилитаци е гlерташ хилар. Керда бундестага юкъе витарал совгlа, Оберлендер правительствана юха юкъевоалаве гlерташ хlанз йола планаш йовц пресс-бюллетено. Дунен общественностах ца воалаш, федеральни канцлера министра постера дlаваькхавар Оберлендер, «дlаяхача хана цо чlоагlа бlеха гlулакхаш» леладаь хилар бакъ а цеш. Цхьабакъда, федеральни канцлери цун правительствои безам болаш яцар, е безам хила йиш а яцар цар. Оберлендер санна волча сага опыт ца еза. 1960 шера ше дlаваькхачул тlехьагlа массехк ли даьлча Оберлендер «Одер-Нейссе лаьттан объединене» председателалла хержар. Цу гlулакха тlехь цо боккха болх бир. Лоархlам болча политически дешай хьакъехьа, масала, машара договор дара, Федеральни Республика Польшацарча гlулакхий, кхыдарий хьакъехьа шийгара землячествашеи кхыча организацеши указанеш тергйолаш йоакхо йир цо.

Пресс-бюллетено йоах, канцлера Аденауэра ХДС/ХСС правлене тайптайпарча реваншистски землячествай кулгалхошца йолча совещанешта юкъевоалаву Оберлендер эксперт а волаш.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цlерахча кинотеатре

Йоккха зал **«Тамашийна ревю»**

Долалу: 8, 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

Зlамига зал № 1 **«Цхьа мугlа»**.

Долалу: 8.30, 10.30, 12.30, 2.30, 4. 30, 6.30, 8.30, 10.30.

Зlамига зал № 2 **«Тамашийна фонарь»**.

Долалу: 9, 11.

«Тамашийна сирена».

Долалу: 1.35, 7, 9.

Зlамига зал № 3 — берий сеанс **«Яхаш-текъаш йиlиг хиннай»**.

Долалу: 9.30, 11.30.

«Безами белхами»

Долалу: 1.30, 3.30, 5.30, 7.30.

«Родина» яхача кинотеатре

Берий сеанс — **«Из хиннад бlаьсти»**

Долалу: 9.

«Тамащийна ревю».

Долалу: 11, 1, 3, 5, 7, 9.

21-ча августе денз **«Инспектора дена гlулакх».**

ХОАМ

2-ча класса шофера Аушев Хусена Мусий цlерах йола цун яйна **№ 111** йола талон **БОКЪО ЙОАЦАШ ЛОАРХlИИЛА.**

Городе Грозне, Деловая улицагlа, № 13, вахача Афоничев Владимир Александровича суде деннад городе Грозне, Сунженски улицагlа, № 169, яха Афоничева Нина Марковна йитарах дола дош.

Дош дувцаргда Ленински района халкъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктохкама секретара — 2-45-48, партийни вахареи, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул, Сталина, 15, Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цlерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.

Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ03122 Заказ № 4549.

СЕРДАЛО
4-гlа оагl, 20 август, 1961 шу.